

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

ZAKLJUČNA PROJEKTNA NALOGA

VILIJAM UNGER

KOPER, 2013

2013

ZAKLJUČNA PROJEKTNA NALOGA

VILIJAM UNGER

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

Zaključna projektna naloga

TRENDI IN IZZIVI RAZVOJA BANČNIŠTVA V
SLOVENIJI

Vilijam Unger

Koper, 2013

Mentorica: izr. prof. dr. Zlatka Meško Štok

POVZETEK

Bančništvo je pomemben gospodarski sektor za Slovenijo, kajti že od nekdaj ima pomembno vlogo pri razvoju slovenskega bančništva in države. Trendi in izzivi razvoja bančništva v Sloveniji so iz tega razloga ključnega pomena za prihodnji razvoj slovenskega bančništva in države. Zaključna projektna naloga predstavlja glavne dejavnike in »akterje« na tem področju. Bolj podrobno razčlenjuje posamezne aktualne trende in izzive. Na koncu podaja predloge za razvoj nadaljnjih trendov. Skozi celotno nalogo je moč med vrsticami razbrati določeno mero kritike trenutnega stanja bančništva v Sloveniji in usmerjanje na pravo pot bančnih trendov, ki bodo vodili k zdravemu razvoju slovenskega bančništva.

Ključne besede: bančništvo, trendi, izzivi, tehnologija, gospodarstvo, razvoj, banka, potrebe, prihodnost.

SUMMARY

Banking is an important sector of the economy of Slovenia, with an important role for the development of Slovene banking and for the country itself. That is the reason why trends and challenges are the key factors for the future development of Slovenia and its banking system. The final project assignment represents the key factors and key »actors« in that area. Even more thoroughly it analyzes individual trends and challenges that are more current. In the end it gives suggestions for the development of future upcoming trends. Throughout the whole assignment it is possible to capture certain criticism of the actual state of the Slovene banking system but it also gives us orientation to the right way of banking trends that will most likely lead to a healthy development of the Slovene banking.

Keywords: banking, trends, challenges, technology, economy, development, bank, needs, future.

UDK: 336.7(043.2)

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici, izr. prof. dr. Zlatki Meško Štok, ki me je med pisanjem zaključne projektne naloge nenehno vodila, usmerjala med opravljanjem ankete, mi svetovala pri težavah in mi jih pomagala rešiti. S tem je prispevala k temu, da sem bolje razumel bančništvo in delovanje slovenskega bančnega sistema. Veliko je prispevala tudi k mojemu dobremu počutju med pisanjem naloge ter me še dodatno motivirala in spodbujala tako k pisanju naloge kot tudi k ustvarjanju popolnega, kritičnega, resničnega in odprtega mišljenja in odnosa, ki ga moram imeti kot predstavnik prihodnje generacije razvoja slovenskega bančništva in Slovenije.

VSEBINA

1	Uvod	1
1.1	Oprelitev obravnavanega problema in teoretičnih izhodišč	2
1.2	Namen in cilji diplomskega dela	2
1.3	Predvidene metode za doseganje ciljev diplomskega dela	2
1.4	Predvidene predpostavke in omejitve pri obravnavanju problema	3
2	Razvoj slovenskega bančništva	4
2.1	Zgodovina slovenskega bančništva	4
2.1.1	Slovensko bančništvo pred prevzemom evra	4
2.1.2	Slovensko bančništvo po prevzemu evra	6
2.2	Slovenski bančni sistem	7
2.2.1	Vloga in pomen centralne banke	8
3	Trendi v slovenskem bančništvu	9
3.1	Trenutno stanje slovenskega bančništva	9
3.1.1	Aktualna dogajanja v slovenskem bančništvu	9
3.1.2	Povezava med bančništvom in gospodarstvom v Sloveniji	12
3.2	Trendi v bančništvu	13
3.2.1	SEPA	13
3.2.2	Kreditna plačila	16
3.2.3	Direktne obremenitve	18
3.2.4	Elektronsko bančništvo	18
3.2.5	Elektronski denar	19
3.2.6	Mobilno bančništvo	21
4	Izzivi razvoja bančnih trendov	22
4.1	Vodenje bank	22
4.1.1	Trendi poslovanja s prebivalstvom in skrbi za komitente (po A. T. Kearneyju)	23
4.1.2	Trendi odnosov z zaposlenimi in skrb za razvoj kadrov	24
4.2	Bančne garancije	26
4.2.1	Izvršnica	27
5	Analiza anketnega vprašalnika o trendih in izzivih razvoja bančništva v Sloveniji	28
5.1	Rezultati raziskave	28
5.2	Analiza anketnega vprašalnika	28
6	Sklep	37
	LITERATURA	39
	Priloge	41

SLIKE

Slika 1:	Slovenski bančni sistem v letu 2012.....	7
Slika 2:	Sistem slabe banke.....	10
Slika 3:	Organizacijska shema projekta SEPA pri ZBS (veljavna od junija 2011)	15
Slika 4:	Plačilna infrastruktura malih plačil SIMP s sistemoma SEPA IKP in SEPA EKP	17
Slika 5:	Plačilna infrastruktura SIMP s sistemoma SEPA IDD in SEPA EDD.....	18
Slika 6:	Spol anketiranih	28
Slika 7:	Starost anketiranih	29
Slika 8:	Zadovoljstvo anketiranih z delom na banki.....	29
Slika 9:	Splošno počutje anketiranih pri delu	29
Slika 10:	Sledenje trendom v svetovnem bančništvu banke, na kateri so anketirani zaposleni	30
Slika 11:	Najbolj pomemben trend za bančništvo v Sloveniji po mnenju anketiranih	30
Slika 12:	Skrb za počutje zaposlenih na banki, kjer so zaposleni.....	31
Slika 13:	Trendi, ki jih vodstvo uvaja na banki za boljše počutje zaposlenih	32
Slika 14:	Seznanjenost anketiranih z dogajanjem v bančnem sektorju v Sloveniji v tem trenutku	32
Slika 15:	Trendi, zaradi katerih pride do nihanj in nepredvidljivih situacij v slovenskem bančništvu	33
Slika 16:	Strinjanje anketiranih z navedenimi predlogi možnih bančnih razvojnih trendov v prihodnosti v slovenskem bančništvu.....	34
Slika 17:	Zadovoljstvo anketiranih z dogajanjem v slovenskem bančništvu.....	35
Slika 18:	Mnenje anketiranih o prihodnjem razvoju bančništva v Sloveniji	35

KRAJŠAVE

EMU	Evropska monetarna unija
EPC	angl. European payments council (slov. Evropski plačilni svet)
OCR	angl. Optical character recognition (slov. Optično prepoznavanje znakov)
SEPA	angl. Single euro payments area (slov. Enotno območje plačil v evrih)

1 UVOD

Bančništvo v Sloveniji gre trenutno tako kot drugod po svetu skozi zapleten in nepredvidljiv proces razvoja, istočasno pa se ukvarja tudi z nepredvidljivostjo prihodnjih dogodkov. Na gospodarskem področju se namreč vsakodnevno odvijajo turbulentni dogodki, ki hitro spreminjajo stanje v bančništvu. Najverjetneje je zaradi nekoordiniranega in naglega razvoja dogodkov ravno bančni sektor tarča raziskovanj in debat, še posebej v Sloveniji. Če je bančništvo »hrbtenica samostojne Slovenije«, kot pravijo strokovnjaki s tega področja, je namreč ohranjanje stabilnega in razvijajočega se bančništva zelo pomembno. Prioriteta prihodnje generacije je zato, da »pozdravimo« slovensko bančništvo, če želimo živeti v stabilnem gospodarskem okolju.

Pomembno je tudi, da se bančništvo v Sloveniji prilagaja svetovnim trendom in dohiteva ter morebiti presega svetovne bančne trende, saj ti usmerjajo nadaljnji razvoj bančništva v državi. Sodobna informacijska tehnologija napreduje neverjetno hitro in tako hiter mora biti tudi razvoj trendov organizacij, ki jih organizacijam nalaga tehnologija. Nove tržne poti, novi načini prodaje in uporabe bančnih storitev, stabilnost poslovanja ter nenehna posodobitev informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) so trendi, na katerih sloni bančništvo v Sloveniji. Nekatere slovenske poslovne banke se ukvarjajo z razvojem teh trendov, nekatere so šele na začetku, najbolj uspešne pa že razmišljajo o novih smernicah razvoja trendov bančništva (Zadravec in Filipič 2012). Posebej zanimiv je razvoj slovenskega bančništva skozi zgodovino, zato bomo v nalogi navedli tudi nekaj pomembnejših iztočnic zgodovinskega razvoja bančništva v Sloveniji (Lazarević in Prinčič 2000).

Ker se bančništvo ne ukvarja le z denarjem in računi, temveč tudi z ljudmi, so zelo pomembne novosti, ki se nanašajo na in vključujejo ljudi v bančništvo; tako stranke kot tudi zaposlene. Menimo, da je počutje zaposlenih zelo pomembno v poslovanju banke, zato so novosti in trendi, ki jih poslovodstvo uvaja, občutljiva stvar in zaposlenim lahko predstavljajo velik izziv. Z dogajanjem v bančništvu smo prišli neposredno v stik med študijem, kjer smo se srečali z aktualnimi trendi, ki zelo vplivajo na delo zaposlenih. Menimo, da se trendi v bančništvu vedno bolj usmerjajo k ljudem ali bi se morali usmerjati k ljudem (zaposlenim, strankam, partnerjem bank) in ne toliko k IKT. S spraševanjem in anketiranjem zaposlenih v bančnem sektorju bomo okrepili znanje, ki ga bomo pridobili s preučevanjem obstoječe literature o trendih v bančništvu oz. smo ga že med študijem. Predvidevamo, da bomo pridobili informacije o novih trendih razvoja bančništva v Sloveniji kakor tudi predloge in pripombe zaposlenih v bančništvu. Menimo, da novosti na tem področju najprej zelo vplivajo na zaposlene in za njih predstavljajo velik izziv, s katerim se težko soočijo, kar vpliva na njihovo zadovoljstvo pri delu in na njihovo splošno počutje v organizaciji, kjer delajo. Sodobni trendi se ne ukvarjajo toliko z ljudmi, ampak se vedno bolj poglobljajo v uporabnost IKT, zaradi česar se vloga človeka postavlja na stranski tir. Na koncu predvidevamo, da bomo prišli do bistva celotne podobe trenutnega stanja v slovenskem bančništvu. Znotraj te slike bomo

povzeli trende, s katerimi se sooča slovenski bančni in gospodarski sektor, ter izzive, ki pestijo vse, ki so v stiku z bančništvom. Nato bomo sedanje stanje primerjali z zelenim stanjem trendov v bančnem sektorju. Tako bomo morda lahko ugotovili, v katero smer razvoja trendov gre slovensko bančništvo in ali tudi nas, prihodnje generacije, pelje v pravo smer zdravega gospodarskega razvoja.

1.1 Opredelitev obravnavanega problema in teoretičnih izhodišč

Bančništvo se trenutna nahaja v toku zelo velikih in nepredvidljivih dogajanj, ki so posledica različnih dogodkov in splet raznih okoliščin – od načina upravljanja države in politike najrazličnejših ukrepov, politike delovanja velikih organizacij v državi do obnašanja ljudi v situacijah, ki jih ocenjujejo kot krizne. Zato se tudi potrebe po spremembah v bančnem sektorju nenehno spreminjajo in vsak dan nalagajo nove trende v bančništvu. Slovensko bančništvo je pomemben steber slovenskega gospodarstva, zato predstavljajo trendi, ki se uvajajo v bančnem sektorju, velik izziv za zaposlene v bančništvu kot tudi za ljudi v njegovem okolju (Glogovšek 2007).

1.2 Namen in cilji diplomskega dela

Namen naloge je ugotoviti trende in izzive razvoja bančništva v Sloveniji, na osnovi rezultatov raziskave pa podati ugotovitve in predloge izboljšave.

Zastavili smo si naslednje cilje:

- preučiti domačo literaturo o bančništvu,
- ugotoviti sedanje stanje bančništva v Sloveniji,
- ugotoviti, v kakšno smer se nagibajo trendi v slovenskem bančništvu,
- vzporedno s temi cilji bomo poskušali ugotoviti, kako ti trendi vplivajo na zaposlene v bančništvu, ter
- podati ugotovitve in predloge.

Zastavili smo si hipotezo:

H1: Trendi in izzivi bančništva v Sloveniji so pomembni ter pripomorejo k boljši rasti celotnega slovenskega gospodarstva.

1.3 Predvidene metode za doseganje ciljev diplomskega dela

Raziskovanje in rezultate raziskave bomo prikazali z metodo kompilacije, saj bomo uporabljali ter analizirali izpiske, navedbe, citate in članke različnih avtorjev v aktualnih strokovnih revijah. V empiričnem delu bomo uporabili statistično metodo zbiranja in obdelovanja podatkov, pridobljenih z anketo, s katero bomo anketirali zaposlene v bančništvu

v zadostnem reprezentativnem vzorcu. V nadaljevanju bomo te podatke tudi obdelali in rezultate prikazali opisno, grafično in tabelarno. Anketo bomo izvedli v času od 1. 9. 2012 do 30. 9. 2012, predvideni vzorec bo 100 anketirancev.

1.4 Predvidene predpostavke in omejitve pri obravnavanju problema

Glede na dogajanja, ki jih spremljamo v Sloveniji, menimo, da je pomembno ugotavljati stanje v gospodarstvu, bolj podrobno v bančništvu. To je namreč gospodarski sektor, ki nas še posebej zanima, vsa ta dogajanja pa vplivajo na kakovost življenja ljudi. Menimo, da je pomembno, da se nemudoma začnemo spraševati o možnih spremembah sedanjih razmer in jih skušali izboljšati. Pri raziskavi si bomo pomagali z obstoječo literaturo in pravnimi viri, v veliko pomoč pa nam bodo odgovori, mnenja in pripombe zaposlenih na bankah, ki jih bomo pridobili z raziskavo. Ker je ta tema zelo aktualna, ni pričakovati veliko strokovne literature, uporabili pa bomo najnovejše strokovne članke, v katerih bomo iskal odgovore na svoje predpostavke. Do omejitev lahko pride v primeru, da posamezni anketiranec ne bi želel odgovarjati na vprašalnik.

2 RAZVOJ SLOVENSKEGA BANČNIŠTVA

Slovensko bančništvo ima za seboj dolgo in zelo turbulentno pot, ki se še vedno nadaljuje. Prav zato je zanimivo raziskovati njegov razvoj iz preteklosti, saj so te korenine ostale in še vedno pomenijo steber slovenskega bančništva, kot ga poznamo danes. Veliko stvari se vsak dan dogaja na tem področju, v domačem in tujem gospodarstvu, kar predstavlja veliko negotovost tudi v bančništvu. Bančni sektor je namreč ključni dejavnik trenutnih dogajanj v gospodarstvu, posebej pri nas v Sloveniji, o čemer pričamo vsakodnevno – valutna nihanja, težave z likvidnostjo in solventnostjo pravnih oseb, najeti krediti pravnih oseb z minimalnim zavarovanjem kreditov, stečaji velikih slovenskih podjetij, celo likvidnostne težave malih podjetij. Takšna je trenutna podoba slovenskega gospodarstva in bančništva, ki je daleč od predvidene podobe močnega, suverenega gospodarstva, ki naj bi varovalo samobitnost in identiteto države v globalni konkurenci (Štiblar 2010, 15).

Kadar proučujemo tako občutljivo in za Slovenijo pomembno zadevo, kot je bančništvo, v času nepredvidljivih gospodarskih razmer, se je pomembno seznaniti z razvojem bančništva v Sloveniji v obliki časovnega kronološkega razvoja. To poglavje obsega kratek povzetek pomembnejših dogodkov, ki so vplivali na razvoj bančništva v Sloveniji, ki je skozi določen čas izoblikoval dokončno sliko slovenskega bančnega sistema, kot ga poznamo danes.

2.1 Zgodovina slovenskega bančništva

2.1.1 Slovensko bančništvo pred prevzemom evra

Slovenske banke, kot jih poznamo danes, so se na začetku pojavljale v drugačnih, manj zahtevnih oblikah, najprej so se ustanovljale hranilnice, nato kreditne zadruge, na koncu pa so se začele razvijati banke v obliki delniških družb. Slovensko bančništvo je svojo turbulentno pot začelo že leta 1848, kadar je v Sloveniji začel veljati Akt zemljiške odveze kot oblika privatizacije zemljišč, s čimer so postali slovenski kmetje samostojni gospodarski subjekti in so lahko svobodno opravljali pridobitno dejavnost (Lazarević in Prinčič 2000, 19). V tem obdobju so se drugod po svetu že začele pojavljati naprednejše oblike bančništva. Ustanovljale so se prve banke v Nemčiji, nato v Avstriji, na Madžarskem, Češkem in v drugih državah, medtem ko se je pri nas razvilo hranilništvo (ustanovitve Kranjske hranilnice). Pozneje, leta 1900 je nastala tudi prva slovenska banka – Ljubljanska kreditna banka s prvo zavarovalnico pri nas. Novo ustanovljena banka ni imela večjega pomena takrat, saj je njen razvoj upočasnila svetovna gospodarska kriza v 30. letih. Ob takratnem propadu največje avstrijske banke so propadle tudi velike tuje tovarne in podjetja v Sloveniji, slovensko gospodarstvo in kmetijstvo sta se ohranjala s pomočjo slovenskih hranilnic in kreditnih zadrug (Štiblar 2010, 15–16). V obdobju po drugi svetovni vojni ni bilo veliko prostora za razvoj slovenskega bančništva, saj so na slovenskih tleh prevladovala finančne institucije

močnejših držav, ki so imele predstavništva pri nas. Že takrat je bilo moč videti in začititi ponos in vztrajnost slovenskega gospodarstva, ki se je začelo razvijati na mahajočih temeljih takratnih dogajanj. Reč je o veliki ekonomski krizi in dveh svetovnih vojnah, ki so zavirale rast slovenskega bančništva in drugih panog slovenskega gospodarstva.

Štiblar razlaga, da v letih po drugi svetovni vojni, v času socializma, ponovno ni bilo veliko prostora za razvoj slovenskega samostojnega bančništva, saj je v tedanji Jugoslaviji predvsem monopolno delovala Narodna banka Jugoslavije. Tedanja oblast je namreč centralizirala finančno poslovanje Jugoslavije v Beogradu in je ta banka prevzela nalogo centralne banke. Narodna banka Jugoslavije je sicer imela podružnice po vsej državi, vendar je bilo poslovanje toliko centralizirano, tako da podružnicam ni bilo omogočeno samostojno delovanje. Kasneje je oblast omilila centralizacijo, tako da je razvoju nekaterih bank omogočila prosto pot, med njimi je bila tudi Ljubljanska banka. Ljubljanska banka kot vodilna slovenska banka je za seboj pognala rast novih slovenskih poslovnih bank, ki so v tem času krepile razvoj slovenskega gospodarstva. Z visokim razvojem slovenskega bančništva, ki je posledično prispevalo k razvoju gospodarstva, je Slovenija izstopala kot veliko bolj razvita in močna v gospodarskem smislu med drugimi članicami SFRJ¹ (2010, 16).

Pomen stabilnega bančništva in njegovega razvoja v Sloveniji tako kot v drugih republikah Jugoslavije je bil ogromen, saj je predstavljal temelj takratnega gospodarstva, ki je podpiral razvoj vseh ostalih sektorjev gospodarstva. Iz tega razloga je pomembno, da so jugoslovansko gospodarstvo krepile jugoslovanske banke, med katerimi je bila tudi Ljubljanska banka, in ne tuje banke, čeprav so bile veliko bolj razvite. Če primerjamo takratni potek razvoja bančništva v Sloveniji z zdajšnjim, dobimo popolnoma obrnjeno sliko razvoja, ki se je takrat začel. Govorimo o tako imenovanem »propadu« slovenskega bančništva in »rojstvu« novega slovenskega bančnega trga, katerega razvoja ne krepijo slovenske banke na čelu z Novo Ljubljansko banko (NLB), temveč je razvoj prepuščen tujim virom sredstev, ki počasi zavzemajo bančni trg Slovenije. To je daleč od zamišljenega krepkega, pomembnega, suverena slovenskega bančništva, ki naj bi povezovalo slovensko gospodarstvo v ekonomsko močno in stabilno okolje razvoja.

V prvih letih po razglasitvi samostojnosti, razlaga Štiblar, Slovenija ni imela močne politične in diplomatske vloge v svetu. To pomembno vlogo je prevzela NLB, ki je s svojimi predstavništvi pri nas in v svetu predstavljala Slovenijo in je pomenila začetni, vstopni korak za Slovenijo k mednarodnemu priznanju države. Brez podpore slovenskega bančništva in njegove finančne, politične in diplomatske vezi s svetom bi bil onemogočen razvoj Slovenije kot samostojne države in razvoj slovenskega samostojnega gospodarstva (2010, 15–16).

Dobro postavljen temelj slovenskega bančništva pomeni tudi ohranjanje suverenosti države in omogočanje ugodnih pogojev nadaljnjega razvoja ne le slovenskega bančništva, temveč tudi

¹ SFRJ – Socialistična federativna republika Jugoslavija.

slovenskega gospodarstva in države, ki jima slovensko bančništvo predstavlja »hrbtenico«, brez katere ne bi bil mogoč prihodnji razvoj.

2.1.2 Slovensko bančništvo po prevzemu evra

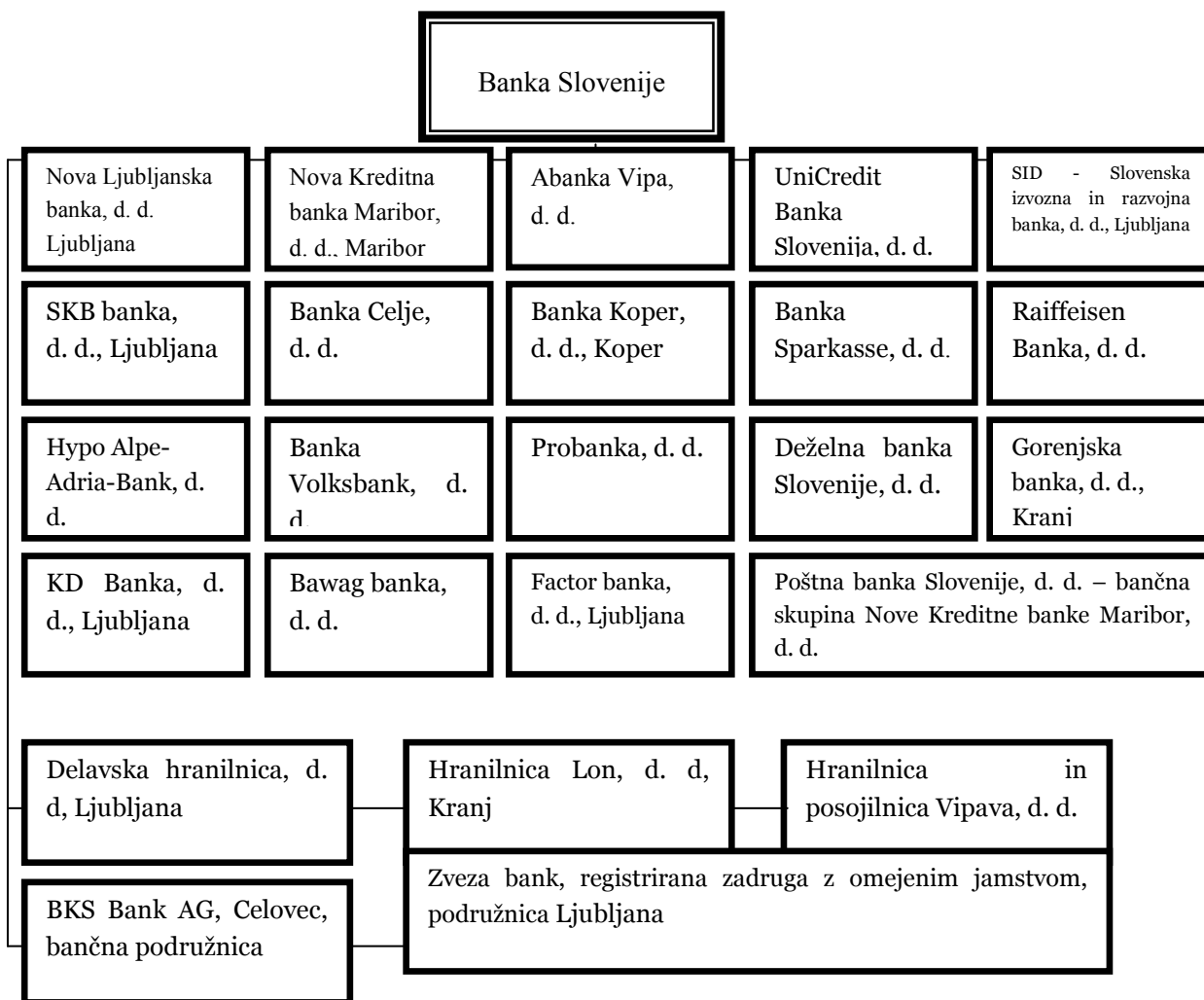
Štiblar v svoji knjigi o slovenskem bančništvu podaja zelo pozitivne argumente in kritike slovenskega bančništva in vodstva države v času pred vstopom Slovenije v Evropsko unijo. Razlaga, da je vloga slovenskega bančništva pri vstopu v EU in prevzemu evra ključna. Najpomembnejše je, da so vsi uspehi na gospodarskem področju plod dela večinoma slovenskih bankirjev, kar prispeva k podobi monetarno in bančno suverene države (2010, 17). Slovenija je v EU vstopila leta 2004, evro kot nacionalno valuto EU je sprejela 1. januarja 2007. Hiter vstop v EU in kasneje prav tako hiter vstop v EMU² je rezultat učinkovitega in vztrajnega dela slovenskega bančnega sistema na čelu z Banko Slovenije v sodelovanju z Vlado Republike Slovenije za skupno hitro in uspešno izpolnjevanje maastrichtskih oziroma konvergenčnih kriterijev.³ Kaj torej pomeni vključevanje v integrirane trge blaga, storitev in produkcijskih dejavnikov in posebej v trge skupne denarne valute in skupne monetarne politike za slovensko bančništvo? Lavrač razlaga, da je Slovenija po prevzemu evra imela visoka pričakovanja glede stabilnosti določenih pogojev, ki so zanjo pomembni. Večja stabilnost cen (kar predvideva zmanjšanje povprečne inflacijske stopnje), odprava devizno-tečajnih nihanj, negotovosti in tveganj, kar bi posledično vplivalo na povečanje zunaj trgovinske menjave (med državami EU in EMU), učinek na obrestne mere, kar bi pomenilo povečanje tokov kapitala med temi državami, so cilji, ki jih navaja Lavrač, za katere meni, da motivirajo vsako članico k vstopu v EMU (2007, 28–31). Za slovensko bančništvo vse to pomeni zagotavljanje večje stabilnosti cen in vpliv na obrestne mere s posledičnim povečanjem tokov kapitala, za državo pa pozitiven vpliv na rast bruto družbenega produkta in rast zaposlenosti v Sloveniji. Vključevanje Slovenije na nov, večji trg blaga in denarja pomeni širitev obsega možnosti za razvoj slovenskega bančništva, saj so slovenskemu bančnemu trgu ponujene večje, boljše priložnosti za razvoj novih bančnih trendov. Največji izziv pa bi lahko predstavljalo ravno tisto, za kar so se borili bančniki v preteklosti in k čemer moramo stremeti tudi v prihodnosti. To je ohranjanje celostne podobe močnega in suverenega slovenskega bančništva, ki zna izkoristiti priložnosti evropske razsežnosti, z namenom ustvariti trende, ki bodo še naprej razvijali slovensko bančništvo in ustvarjali priložnosti za razvoj prihodnjih generacij bančnikov v Sloveniji. Vstop slovenskih bank na tuje trge in vstop tujih bank na slovenski trg ne predstavljata nujno le grožnje slovenskemu bančništvu, ampak tudi priložnost za nadgradnjo slovenskih bančnih trendov in iznajdbo novih trendov, ki bodo pomenili nadaljevanje močne, suverene bančne tradicije.

² EMU – Evropska monetarna unija.

³ Maastrichtski kriteriji so kriteriji, določeni s Pogodbo o delovanju EU in s Protokolom o konvergenčnih merilih, ki jih mora izpolniti članica EU za uvedbo evra.

2.2 Slovenski bančni sistem

Na slovenski bančni sistem lahko gledamo kot na celoto relativno majhnega števila poslovnih bank, ki ga vodi in nadzoruje centralna banka. Po nekaterih novejših raziskavah se nahajamo na zadnjih mestih po številu bank, v primerjavi z Nemčijo in Avstrijo pa je ozemlje Republike Slovenije veliko manjše; od tod najverjetneje tudi majhno število bank. V teoriji bi moral takšen sistem delovati »popolno«, saj naloga centralne banke ni pretirano težka zaradi majhnega števila poslovnih bank, a smo priče kočljivemu delovanju bančnega sistema pri nas. Štiblar v svoji knjigi poda enostavno in preprosto definicijo centralne banke: »Ključni temelj in predpogoj uspešnosti bančništva predstavlja centralna banka kot njegov regulator in nadzornik« (2010, 37). Takšna definicija, ki kritično obravnava centralno banko in jo umešča na vrh bančnega sistema, bi po našem mnenju morala postati pravilo, ki se ga ne da zaradi preprostosti jemati za samoumevnega, kajti ravno slovenski bančni sistem, morda zaradi velikosti, potrebuje močno in suvereno vodstvo.

Slika 1: Slovenski bančni sistem v letu 2012

2.2.1 Vloga in pomen centralne banke

Ker je temelj uspešnega bančništva v vseh pogledih stabilna in močna centralna banka, je njena vloga za bančni sistem ključnega pomena. V Zakonu o Banki Slovenije (Uradni list RS, št. 72/2006-UPB1) je navedeno, da je centralna banka Republike Slovenije Banka Slovenije, pod katerim imenom tudi posluje. V nadaljevanju tega zakona je določeno, poleg drugih značilnosti BS kot centralne banke, da je njen glavni cilj stabilnost cen. V 11. členu tega zakona je navedeno, da so naloge BS v zvezi z izvajanjem denarne politike: oblikovanje in uresničevanje denarne politike, oblikovanje in uresničevanje denarnega nadzora, odgovornost za splošno likvidnost bančnega sistema, sodelovanje pri transakcijah na deviznih in finančnih trgih, sprejemanje v depozit sredstva bank in hranilnic, odpiranje računov bankam in hranilnicam ter urejanje plačilnih sistemov. Med drugimi nalogami, ki so bolj ali manj znane, so tudi izdaja bankovcev in kovancev ter uravnavanje obtoka bankovcev in kovancev, skrb za splošno likvidnost plačevanja s tujino, vodi račune za Republiko Slovenijo in državne organe, za njih izvaja tudi druge posle ter posle plačilnega prometa, kot je razvidno iz 12. člena tega zakona.

Štiblar navaja, da je BS z vstopom v Evropsko monetarno unijo (EMU), ko je postala del Evropskega sistema centralnih bank (ESCB), izgubila nekaj od svojih nalog, kot so instrumenti denarne tečajne politike, po drugi strani pa sta ji ostali dve zelo pomembni nalogi: nadzor nad bankami v Sloveniji in sodelovanje v ESCB. Funkcija nadzora nad bančnim sistemom v državi je za centralno banko ključnega pomena, kajti povsem logično je, da bančni sistem, ki deluje pravilno in se razvija v normalno smer, lahko krepi razvoj gospodarstva v državi, kar bi posledično prispevalo k dvigu BDP in zmanjševanju ravni brezposelnosti v državi. Pravilno delujoč bančni sistem, ki je nenehno nadzorovan, je po besedah Štiblarja stimulativen in zmanjšuje siromaštvo v državi, kajti usmerja bančne kredite k uspešnim in inovativnim projektom (2010, 38).

Zelo pomembno je poudariti pomen centralne banke za državo, kajti če drži, da je slovenski bančni sistem vez, ki povezuje vse ostale panoge, potem je nujno obvladovati ta sistem in nadzorovati njegov razvoj. Centralne banke so odgovorne in zainteresirane za dobro poslovanje bančnega sistema, ker je stabilnost bančnega sistema povezana s stabilnostjo finančnega sistema, ki sta medsebojno tesno povezana, učinkovitost enega je odvisna od učinkovitosti drugega sistema. Velik poudarek je na poslovnih bankah, ki preko odobritve kreditov vplivajo na količino denarja v obtoku; enako pomembna je vloga informacij, ki krožijo v obtoku, zaradi katerih grozi nevarnost širjenja panike in špekulacij, ki lahko na dolgi rok omajejo bančni sistem in celo povzročijo zlom bančnega sistema (Štiblar 2010, 39). Iz teh predpostavk je moč ugotoviti pomen dobrega in učinkovitega poslovanja centralne banke in vestnega opravljanja njenih funkcij. Ravno zaradi negospodarnega ravnanja centralne banke in slabega opravljanja njenih funkcij lahko pride do nepričakovanih dogodkov, ki majejo slovenski bančni sistem, ki za seboj navzdol potegne vse svoje prvine.

3 TRENDI V SLOVENSKEM BANČNIŠTVU

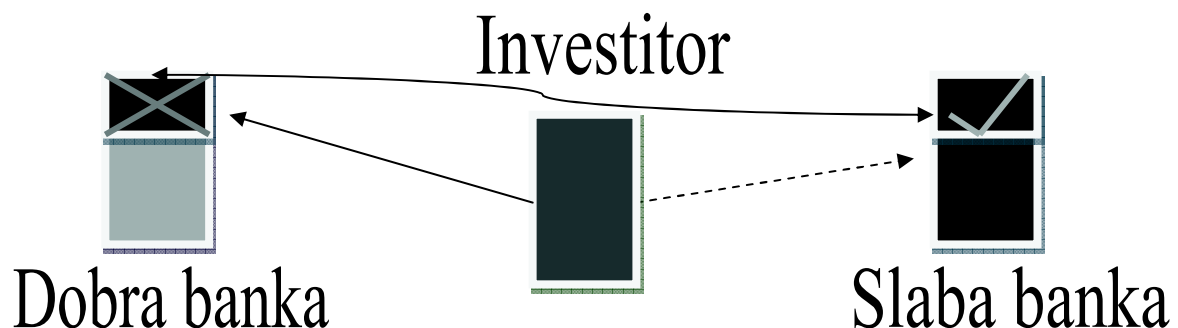
3.1 Trenutno stanje slovenskega bančništva

Najpomembnejši trend, ki bo po mojem mnenju dolgo časa vladal vsem sektorjem v državi, ne le v Sloveniji, ampak po vsem svetu, je uporaba medijev za pridobivanje informacij. Tukaj v ta trend umeščamo tudi IKT kot tudi splet in družbena omrežja. To celo ni več nekaj, kar je novost na trgu, je pa morda novost, da se veliko »naslanjamo« na informacije, ki jih dobimo vsakodnevno iz medijev, ki te informacije sproščajo v obtok. Na te informacije je treba gledati na dva načina. Ob stiku z njimi jih je treba temeljito »obdelati« in jih kritično obravnavati, kajti so pomembni za ustvarjanje podobe o okolju, v katerem živimo. Po drugi strani je treba gledati na te informacije tudi s sprejemanjem, kar nam ponujajo, ker ponujajo sveže in surove vtise, ki jih drugje ne moremo dobiti. Vendar tukaj ni govora o medijih in o IKT, vendar o določenih informacijah, ki jih dobimo od njih danes, ki nam pomagajo raziskati, kaj se pravzaprav dogaja v bančništvu v Sloveniji. Ker so mediji svobodne narave in zelo objektivni, je moč od njih dobiti prav takšne surove ter kritične informacije, ki jih potrebujemo o trenutnem stanju slovenskega bančništva. Še en trend se vse pogosto pojavlja, ne le v Sloveniji, temveč v bančništvu skoraj vsake države, trend bančne integracije ali združitve (Dimovski in Gregorčič 2000, 43). Glavni motiv je zagotovo zniževanje stroškov, v večini primerov pa gre tudi o izogibanju propada določene banke ali o želji po osvajanju čim večjega tržnega deleža na bančnem trgu. Prihodnost bančništva določajo predvsem troje dejavniki: trenutno stanje v bančništvu, prevzemanje bančnih reform ter perspektive (rasti) stvarnega gospodarstva (Štiblar 2011, 8).

3.1.1 Aktualna dogajanja v slovenskem bančništvu

V slovenskih medijih vse več odmeva zgodba o uvedbi tako imenovane »slabe banke«. Slaba banka bi po besedah Jureta Stojana v članku na spletni strani časopisa Večer (2012) pomenila ustanovitev družbe, ki bi od bank odkupovala slabe terjatve, tako da poslovnim bankam ostanejo le »dobre terjatve«. Cilj ustanovitve slabe banke je v zagotovilu, da bodo banke posodile denar tistim posameznikom in podjetjem, ki ga bodo najbolj dobičkonosno porabili, v končni fazi pa ustvarili gospodarsko rast in navsezadnje tako rekoč rešili slovenski bančni sistem. Kako bi delovala slaba banka? Stojan nadaljuje v svojem članku z obrazložitvijo, da kadar banka odkupi slabe terjatve od poslovnih bank (to so terjatve, ki imajo manjšo knjigovodsko vrednost od prave, tržne vrednosti), njim ostanejo dobre terjatve. Tako se tem poslovnim bankam zmanjša premoženje (odpadle so slabe terjatve), obveznosti banke pa so ostale nespremenjene in nastane razlika, ki jo bo treba pokriti s svežim kapitalom od investitorjev, ki bodo vedeli, da gre za »dobro« banko, in vanjo tudi investirali.

Zanimivo pa je, kako v praksi gledamo na to prihodnjo obliko gospodarske družbe. Kot poroča spletni portal 24ur.com, državni svet z odločilnim vetom potrjuje svoje pomisleke glede uvedbe slabe banke kot dela zakona o ukrepih za krepitev stabilnosti bank. Tudi predstavniki sindikatov nekaterih industrij v Sloveniji (kemične, nekovinske, gumarske) se bojijo posledic sprejetja tega predloga in zato grozijo z zakonodajnim referendumom tega zakona. V istem članku so podana stališča ekonomistov, ki tudi niso v prid uvedbi slabe banke. Menijo, da bi slaba banka lahko ogrožala delovna mesta zaradi prodaje lastninskih deležev v podjetjih kot nadaljevanje načrtnemu sprejemanju slabih rešitev (Spletni portal 24ur.com 2012a). Čeprav se ideja zdi zanimiva in na prvi pogled privlačna za reševanje bančne krize v državi, obstaja dejansko malo možnosti za uresničitev v praksi. Še vedno namreč ne bomo dobili odgovora na vprašanje, kdo bo dejansko odkupoval te »slabe« terjatve in lastninske deleže in zavarovanja preteklih slabih kreditov ter slabih odločitev poslovnih bank in kako bo banka prodajala slabe terjatve (Stojan 2012). Obstaja tudi nevarnost, da bodo slabe terjatve ostale in da jih ne bo mogoče prodati, sčasoma pa jih bo zelo težko poplačati in tako nadomestiti škodo nezavarovanih kreditov pravnih oseb iz preteklosti. A obenem z odpisovanjem slabih terjatev pri poslovnih bankah se odpira možnost ponovnega najema kreditov pravnih oseb, ki bodo verjetno še lažje prišle do novih sredstev, ki bodo na koncu končala pri slabi banki kot slabe terjatve. Zato je toliko skepticizma, kar se tiče uvedbe slabe banke, kajti kopičenje slabih rešitev na enem mestu odpira veliko možnosti, da bodo slabe terjatve tudi tam ostale in da se bo ta »začaran krog« za slovensko bančništvo in za Slovenijo, po našem mnenju, nadaljeval.

Slika 2: Sistem slabe banke

Končni cilj oblikovanja slabe banke je navsezadnje tudi povrnitev zaupanja prihodnjih investitorjev v delovanje banke in bančnega sistema z namenom financiranja inovativnih in obetajočih projektov v gospodarstvu kakor tudi odkup »slabih« in propadlih terjatev, ki so v rokah slabe banke (Poljšak in Razboršek 2011, 28–29). Ločevanje slabih od dobrih naložb lahko predstavlja tudi prednost za dobre banke, saj se bodo v prihodnosti osredotočale le na obravnavo dobrih naložb (in jim ne bo treba nadzirati slabih naložb ter o njih poročati). Obstaja možnost lažje dokapitalizacije banke ob opravljeni ločitvi naložb, kar lahko pozitivno

vpliva na bonitetno oceno poslovne banke, kar posledično poveča zaupanje investitorjev in učinkuje na zaščito dobrega imena banke (Klingebiel 2000 v Poljšak in Razboršek 2011, 29).

Druga informacija, ki je prišla v javnost preko medijev, je povezana z odobritvijo kreditov dveh največjih slovenskih bank podjetjem. V članku elektronskega medija (Spletni portal 24ur.com 2012c) navajajo, da podatki vseeno so, torej vsebovani v strogo zaupnih poročilih Banke Slovenije, da obstajajo tako imenovani »slabi« krediti. Tako jih imenujejo predvsem zaradi dejstva, da so slabo zavarovani, v nekaterih primerih pa sploh brez zavarovanja, kot poroča portal 24ur.com. V nadaljnjem besedilu tega članka so tudi natančnejše informacije o določenih kreditih, pojavljata pa se predvsem dve največji slovenski banki Nova Ljubljanska banka (NLB) in Nova kreditna banka Maribor (NKBM).

Pomen izpostavljanja teh člankov iz medijev ni v ponavljanju ter ponovnem citiranju tega, kar so poročali mediji, temveč v analiziranju dogajanj, ki so se zgodila zaradi negospodarnega ravnanja posameznikov, ki so bili na vodstvenih položajih v času izdajanja kreditov, vsekakor pa velja opozoriti na vlogo Banke Slovenije pri vsem tem. Če smo prej navajali ter tudi sklepali, da je vloga Banke Slovenije ključnega pomena za slovenski bančni sistem, smo zdaj še bolj prepričani, da je tako. Zato ostaja nejasno, zakaj je Banki Slovenije spodletelo opraviti eno najpomembnejših nalog, zaradi katere obstaja, še posebej v današnjem času nepredvidljivosti prihodnjih dogodkov, to je nadzirati poslovanje poslovnih bank in namensko uporabo kreditov, ki nastajajo. Tudi v preteklosti je bilo težavno nadzirati nastajanje kreditov bank in porabo teh sredstev. Obstajala pa je ena bistvena prednost, ki je bila dana bankam v tem času, to je strogo nadzorovati porabo danih sredstev v obliki kreditov. Banke so bile z zakonom zavezane, da bodo spremljale »učinke končanih investicij«, za katere so banke odobrile kredit ali dobile garancije. V primeru nenamenske uporabe kreditov je banka ustavila pretok sredstev in zahtevala povračilo že danih sredstev (Lazarevič in Prinčič 2000, 429). A danes v Sloveniji nismo niti približno tako blizu takšnemu, po našem mnenju učinkovitemu delovanju takratnega bančnega sistema. Danes že poslovne banke ne nadzirajo ali spremljajo pretoka sredstev, da bi ga lahko ustavile v primeru neutemeljene negospodarne ali celo nezakonite porabe ali ob ugotavljanju nepravilnosti ob najemu kredita. Banka Slovenije je inštitucija, ki bi morala v vsakem primeru nadzirati kredite poslovnih bank podjetjem, da bi lahko pravočasno ugotovila kakršne koli nepravilnosti v poslovanju bančnega sistema. Čeprav v Banki Slovenije trdijo, da je poslovanje slovenskih poslovnih bank v bančnem sistemu stabilno (Spletni portal 24ur.com 2012b), je slovenski spletni portal 24ur.com razkril nekaj informacij, ki jih bankirji niso hoteli.

Pojavlja se vprašanje, ali je prikrivanje napak v našem bančnem sistemu prava pot za izhod iz gospodarske krize. In če to ni dovolj, pravni sistem, hote ali nehote, z novimi zakoni krepi prekrivanje ogromnih napak v bančnem sistemu in kopičenju slabih odločitev v tako imenovane slabe banke, ki zagotovo niso najučinkovitejša rešitev današnjega problema. Spletni portal 24ur.com je objavil še en članek, ki govori tudi o slabi pripravljenosti

slovenskega pravnega sistema ob takšnih dogodkih. Težava se pojavlja v zastaralnih rokih za vložitev morebitnih odškodninskih tožb za slabe kredite, ki lahko zastarajo že v petih letih (Spletni portal 24ur.com 2012d). Potrebne so spremembe, ki bodo postale trend, ki ne bo zastaral, in če bo to država z novim, učinkovitim bančnim in pravnim sistemom, potem bomo na pravi poti k svetlejši prihodnosti.

3.1.2 Povezava med bančništvom in gospodarstvom v Sloveniji

Bančni sistem je tesno povezan z drugimi sistemi v državi, kajti že iz zgodovine velja, da je bančništvo osrednji dejavnik življenja v Sloveniji. Med seboj povezuje vse ostale sektorje, čeprav sta z njim logično najbolj povezana gospodarstvo in pravni sektor. Vsaj takšno je bilo razmišljanje ob ustanavljanju samostojne Slovenije. Danes se zdi, kot da ne vemo, v katero smer gremo vsi skupaj, ne le posamezen sektor ali posamezen del oblasti ali posameznik, saj vsi skupaj oblikujemo našo državo. Na prihodnjih generacijah je, da v vsakdanje življenje ponovno implementirajo zavedanje, kako pomembno je, da Slovenija ostane slovenska celota svojih sistemov, pri čemer bodo vsi sistemi delovali kohezivno med seboj. Vseeno pa velja opozoriti na dejstvo, da je slovensko gospodarstvo (posledično v povezavi z zgodovinskimi dogodki) preveč odvisno od bančništva (Vejnović 2011, 10). Iz tega izhaja, da se naše gospodarstvo preveč naslanja na financiranje s strani kreditov bank, zaradi česar prihaja do nezadostnega izkoriščevanja investicijskega bančništva ter kapitalskih trgov, ki lahko omilijo napetost nad dogajanjem v slovenskem bančništvu ter v najboljšem scenariju odtrgajo premočno navezanost gospodarstva na banke.

Štiblar (2010, 306) razlaga, da je vloga bančnega sistema (v povezavi z gospodarstvom) zagotoviti vsaj minimalne življenjske standarde za prebivalce, za kar je potrebnih veliko finančnih sredstev, ki jih lahko pridobi od domačih poslovnih bank z dividendami javnemu sektorju ob uspešnem gospodarjenju. Avtor ima v mislih najverjetneje povezavo gospodarjenja vseh sektorjev gospodarstva s pomočjo gospodarjenja bančništva. V nalogi je velikokrat povzet in citiran Franjo Štiblar z utemeljenim razlogom: smo istega mnenja, da je bančništvo pomembno za Slovenijo, vendar on dovolj kritično obravnava dogajanja na Slovenskem ob izražanju želja za ozdravitev in okrepitev bančništva in gospodarstva v Sloveniji.

Aktualen dokaz, da je res bančništvo (in težave v bančništvu) simptom težav v državi na vseh področjih, so slaba gospodarska klima v Sloveniji in razlogi, zakaj prihaja do slabe gospodarske klime pri nas. Glavni kazalci negativne gospodarske klime in pomanjkanja »motivacije« v gospodarstvu, največ v gradbeništvu kakor tudi v storitvenih dejavnostih, so visoki finančni stroški in težave pri pridobivanju kreditov, med drugimi pomembnimi kazalci so nizko povpraševanje in visoki stroški dela (Spletni portal 24ur.com 2012e), poročajo v medijih. Torej veliko teže negativne gospodarske klime v Sloveniji predstavlja zadržanost bančništva in omejevanje spodbujanja pozitivne gospodarske klime in rasti. Morda si bančni

sistem zastavlja previsoke cilje, ki jih je težko doseči brez prave akcije udejstvovanja v praksi. Po novejših napovedih Banke Slovenije lahko pričakujemo pozitivno gospodarsko rast šele v letu 2014, kar ni najbolj spodbudno za slovensko gospodarstvo. Slovensko bančništvo naj bi predstavljalo temelj in vodilo slovenskemu gospodarstvu, ki bo z zastavljenimi (ter dosegljivimi) cilji spodbujalo solidno (in ne nujno maksimalno) gospodarsko rast, istočasno pa bo skrbelo za ostale sektorje v državi, tako za ekonomskega kot tudi za ekološkega, socialnega in kulturnega (Štiblar 2010, 306). Kot predpogoj za morebitno podporo gospodarstvu in drugim okoljem Štiblar navaja nadzor nad bankami v Sloveniji, ki ga izvaja Banka Slovenije, a po nadaljujočem se padcu BDP v državi je očitno, da bo tudi to nalogo težko izvedla. Tukaj se pojavlja vprašanje, ali je bančni sistem v Sloveniji dovolj dobro organiziran in ali so potrebne reforme v bližnji prihodnosti, ki bodo spremenile način vodenja bančnega sistema. Z reformami je modro, če ne celo nujno začeti kar pri nadzoru bančnega sistema, kjer močan in učinkovit nadzor je potreben za varno in skrbno bančno poslovanje (Ravoet 2011, 29).

3.2 Trendi v bančništvu

Sprememb v zakonodaji, poostritev nadzora, celo reform preko zakonodajnih referendumov in podobno je v Sloveniji veliko, kar je nekoliko zastrašujoče. Nam, državljanom Slovenije, vliva nezaupanje in strah, ne le pred neznanim, ampak tudi pred znanim – vodenjem države (v smislu spopadanja z dogajanjem predvsem na ekonomskem in gospodarskem področju) na način, ki uporablja skrajne metode reševanja trenutnega stanja na vseh področjih, medtem ko je bančništvo verjetno najbolj ogroženo. Čeprav pri tem ne more ravno vsak posameznik neposredno ukrepati, lahko le usmeri pozornost na problem in da v vednost drugim ljudem in tudi pristojnim organom, ki bi morali tudi ukrepati. Kar lahko stori vsak posameznik, ki je neposredno ali posredno povezan z dogajanjem v gospodarstvu in je motiviran za spremembe, je, da lahko uporabi svojo inovativnost in kreativnost ter vztrajnost, da bi prispeval k izboljšanju razmer v Sloveniji. Predlagamo, da se usmerimo k uvajanju novih trendov in razvoju »starih«. Takšno vedenje bo najhitreje povzročilo nujno potrebne spremembe, brez katerih naš bančni sistem in z njim povezano slovensko gospodarstvo ne moreta preživeti.

3.2.1 SEPA

Uvedba »novega« projekta je za slovensko bančništvo v ožjem in za slovensko gospodarstvo v širšem pomenu velikega značaja, saj prinaša določene prednosti, ki jih bo bančništvo, upajmo, znalo izkoristiti. Informacije in trendi, ki jih prinaša, pa bodo navdihnile strokovno in splošno javnost v Sloveniji k nadaljnjemu inoviranju in uvajanju trendov, saj sta inovativnost in motivacija za ustvarjanje novih bančnih trendov edini izhod iz krize, h kateremu moramo vsi stremeti.

Slovenija je kot članica Evropske unije in Evropske monetarne unije pod svoje okrilje vzela določene značilnosti nove skupnosti in začela z uvajanjem novih, evropskih trendov. Najbolj pomemben projekt za slovensko bančništvo je projekt Enotnega območja plačil v evrih – SEPA.⁴ Na uradni spletni strani projekta SEPA je označeno, da je SEPA okolje, v katerem lahko vsi uporabniki pri ponudnikih plačilnih storitev prejemajo in pošiljajo plačila v evrih pod enakimi pogoji, ne glede na to, v kateri državi Evropske unije se nahaja posamezen uporabnik. Projekt je organiziran v okviru Evropskega sveta za plačila EPC,⁵ ki je institucija, ki opravlja vse potrebne dejavnosti, od organizacije projekta vključno s shemami in okviri, ki so potrebni za uspešno migracijo⁶ projekta in uresničitev zastavljenih ciljev (SEPA Slovenija 2012a). Pomen tega projekta je v celoviti uvedbi evra kot skupne valute tako za gotovinska kot tudi za brezgotovinska plačila, kar je del daljše vizije razvoja velikega, konkurenčnega, dinamičnega in na znanju temelječega evropskega trga, ki bo predvsem podprl delovanje notranjega trga Evropske unije (Anko in Vehovar Smole 2011, 18). Pomen SEPA torej ni le v nadgradnji plačilnih sistemov, temveč tudi v ustvarjanju celovitega, harmoniziranega trga. Tako je Slovenija kot del te skupnosti dobila veliko priložnost razširiti velikost nacionalnih meja in prodreti na nov trg, ki bo ustvaril veliko novih trendov in priložnosti slovenskemu trgu, slovenskemu bančništvu pa odprl vrata do nove »bančne družine«, ki ga bo s svojimi izkušnjami, praksami in pravili uspešnega delovanja sprejela medse. Priključitev v ta projekt bo s seboj prinesla veliko izzivov do konca uvajanja projekta, a so tudi pričakovani pozitivni učinki v velikem obsegu: brezmejnost, konkurenčnost, učinkovitost in ekonomije obsega (Anko in Vehovar Smole 2011, 19).

Ta projekt kot vsaka druga novost, ki se uvaja, s seboj prinaša določene stroške migracije in uvajanja v podjetja. To pomeni, da so za uspešnost tega projekta poleg Banke Slovenije odgovorna slovenska podjetja. Podjetniki morajo ta izziv uvajanja projekta SEPA sprejeti kot priložnost za razvoj podjetij in izkoristiti prednosti, ki jih ponuja: kot najpomembnejši se pojavljata širjenje na večji trg in poenostavitev procesov zaradi enotnega evrskega trga, prav tako ta projekt lahko izziva konkurenčnost v slovenskih podjetjih, da bodo bolj motivirana inovirati in ustvarjati trende, s čimer bodo konkurenčna podjetjem drugih evropskih držav.

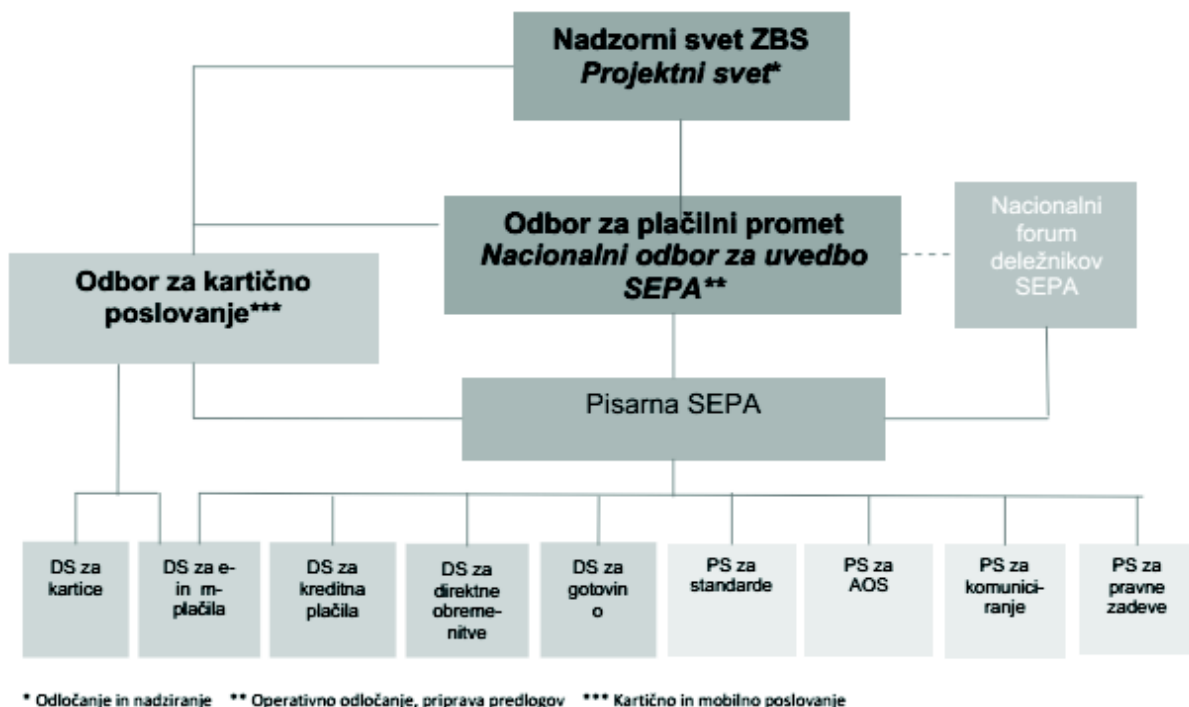
Končni datum migracije SEPA je natančno predpisan z uredbo. 1. januar 2014 je končni datum migracije vseh zamišljenih evropskih shem kreditnih plačil in direktnih obremenitev, takrat pa, kot piše Anko, se bo olajšalo poslovanje (predvsem velikih) slovenskih podjetij, saj bodo ves čas v stalni komunikaciji s ponudnikom plačilnih storitev, ki ga bo zelo lahko spremeniti, če ne bo ponujal privlačnih cen, saj bosta tehnična in tehnološka ustreznost enaki pri vseh ponudnikih (2012, 9).

⁴ SEPA – angl. Single Euro Payments Area.

⁵ EPC – angl. European Payments Council.

⁶ Migracija je izraz, ki v tem kontekstu pomeni realizacijo projekta v Sloveniji.

Za uspešno uresničitev projekta SEPA pri nas je zadolžena velika skupina deležnikov, ki skrbijo za njegov razvoj v Sloveniji. Skupino sestavljajo: ponudniki plačilnih storitev (banke in hranilnice) ter Uprava za javna plačila (UJP), Združenje bank Slovenije (ZBS), Banka Slovenije, javni sektor (Ministrstvo za finance Republike Slovenije, upravljavci infrastrukture in interesna združenja), Zveza potrošnikov Slovenije (ZPS), zbornice (Gospodarska zbornica Slovenije, Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, Trgovinska zbornica Slovenije), Slovensko zavarovalno združenje, uporabniki plačilnih storitev in ostali (SEPA Slovenija 2012b). Projekt v vlogi projektnega sveta vodi nadzorni svet Združenja bank Slovenije, kjer so formirane številne delovne in podporne skupine na vseh področjih SEPA, ki s svojimi izkušnjami ter strokovnim znanjem podpirajo delovanje projekta v Sloveniji (na primer: delovna skupina za kartice, delovna skupina za gotovino, podporna skupina za pravne zadeve). V vlogi povezovalca med glavnimi deležniki projekta v Sloveniji je Banka Slovenije. Ker je naloga ESCB spodbujanje tekočega delovanja plačilnih sistemov, ima v tem projektu pomembno vlogo in je glavni spodbujevalec aktivnosti udeležencev projekta, kar pomeni, da je ECB eden od deležnikov na evropski ravni, centralne banke sistema ESCB pa so deležniki na nacionalni ravni (Anko 2012, 9–10). Banka Slovenije kot nacionalna banka in članica ESCB ima torej pomembno vlogo spodbujevalca dialogov med deležniki SEPA v Sloveniji, je podpora migraciji projekta preko ustanovljenih delovnih in podpornih skupin, istočasno pa je njena naloga nadzor nad dogajanjem pri uvedbi novih shem plačilnih storitev, saj predstavljajo nov tržni produkt v Sloveniji, katerega konkurenco je treba nadzirati. To je glavna naloga centralne banke.

Slika 3: Organizacijska shema projekta SEPA pri ZBS (veljavna od junija 2011)

Vir: SEPA Slovenija 2012c.

Projekt SEPA vsebuje vrsto novih trendov na področju plačilnih storitev. Največja prednost tega projekta, kar bo v prihodnosti predstavljalo dodano vrednost za slovensko bančništvo po dokončani migraciji, je prostor, ki ga dopušča za dodatne spremembe in uvajanje novih trendov, inovacij, predlogov ipd. Največ, kar lahko storijo vsi deležniki projekta SEPA v Sloveniji, je, da vestno, odgovorno in vztrajno podpirajo delovanje in uspešnost projekta, kajti to je morda najboljša možnost za ustvarjanje trendov v bančništvu in za bančništvo v Sloveniji v tem trenutku in v naslednjih letih.

SEPA prinaša trende v različnih plačilnih instrumentih. Smisel uvajanja trendov v obstoječe plačilne sisteme slovenskega bančništva je v odnosu tega projekta do obstoječih sistemov. Vsak posamezni plačilni instrument se namreč obravnava kot produkt SEPA, kar je odlično pripravljeno izhodišče za uvajanje novih trendov. Kreditna plačila, direktne obremenitve, gotovinska plačila, kartično plačevanje, elektronska ter mobilna plačila in drugi plačilni instrumenti v projektu SEPA so izpostavljeni tem trendom.

3.2.2 Kreditna plačila

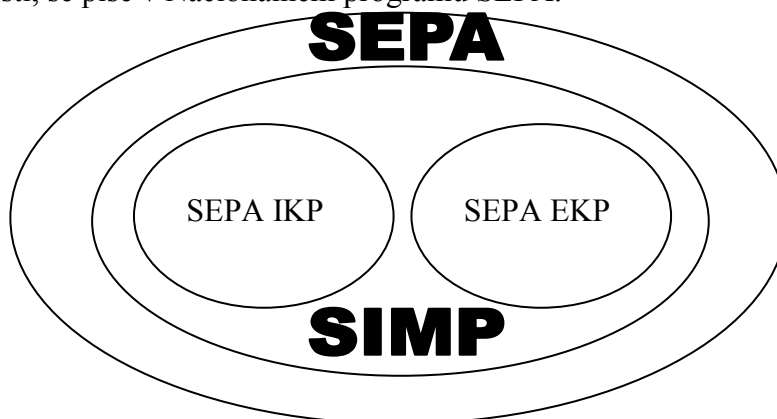
Trendi v programu SEPA se razvijajo na osnovi postopnih načrtovanih sprememb, ki so povzete v obliki poročila z naslovom Nacionalni program SEPA v Sloveniji (SEPA Slovenija 2012c), od koder bomo črpali informacije o novih trendih plačilnih instrumentov in nadgradnji sistemov. V Nacionalnem programu SEPA je določeno, da se z migracijo nacionalnih kreditnih plačil v slovenski plačilni sistem za interna kreditna plačila, imenovan SEPA IKP, vzpostavlja nova plačilna infrastruktura v slovenskem plačilnem sistemu kot del projekta SEPA, imenovana SIMP. Strukturo za mala plačila SIMP in vse, kar je povezano z njeno vzpostavitvijo, vzdrževanjem ter financiranjem, prevzema družba Bankart, d. o. o. Storitve izvajanja kreditnih plačil SEPA se tako imenuje STEP2 SCT, ki je storitev znotraj sistema STEP2. Migracija kreditnih plačilnih shem se je zaključila leta 2011 z dokončno vključitvijo novih plačilnih instrumentov v SEPA IKP. V pomoč pri migraciji projekta za namen uvajanja trendov pri kreditnih plačilih sta bila dva poslovna modela:

- poslovni model postopnega prehoda direktnih odobritev v shemo SEPA za kreditna plačila in
- poslovni model postopnega prehoda posebne položnice v shemo SEPA za kreditna plačila in uvedbe novega univerzalnega plačilnega naloga (UPN).

Drugi poslovni model je morda najbolj pomemben, saj predstavlja inovacijo v plačevanju položnic, ki je pomembna za ponudnika plačilnih storitev kot tudi za uporabnika teh storitev. UPN obrazec za ponudnika predstavlja veliko optimizacijo poslovanja, saj je prednost v uporabi tega obrazca, ki zamenjuje prej veljavne obrazce (posebna položnica, plačilni nalog in nalog za čezmejno regulirano plačilo), obenem pa ohranja njihove prednosti, prav tako

omogoča enostavnost uporabe, predvsem zaradi vrstice OCR,⁷ ki se nahaja v spodnjem delu obrazca in vsebuje podatke o prejemniku plačila, ki ima dogovor z banko, ki vodi njegov račun (SEPA Slovenija 2012d). Tako smo migracijo posebnih položnic na kreditna plačila SEPA občutili vsi potrošniki z UPN obrazcem (Anko 2012, 11). Kadar čakamo na banki v vrsti, da bi plačali položnice, opažamo, da je čakalna vrsta krajša in da veliko hitreje plačamo položnico kot prej. Tudi za bančnega uslužbenca je UPN obrazec (zaradi vrstice OCR) velika olajšava pri delu, saj mu ni treba ročno vnašati podatkov o prejemniku plačila, ampak le z eno potezo preko posebnega OCR čitalnika, ki prebere podatke iz OCR vrstice na obrazcu, vnese podatke v bazo podatkov in tako potem izvrši plačilo položnice (gotovinsko ali brezgotovinsko) ali dvig ali polog gotovine.

V nadaljevanju projekta za kreditna plačila je sistem za eksterna oziroma čezmejna kreditna plačila, imenovan SEPA EKP, ki v nasprotju sistema SEPA IKP, ki je za interna kreditna plačila znotraj države v vrednosti do 50.000,00 EUR, ni vrednostno omejen. Kot je razvidno iz Nacionalnega programa SEPA v Sloveniji (2012c), so pred vzpostavitvijo temeljev projekta SEPA v Sloveniji slovenski ponudniki plačilnih storitev za čezmejna kreditna plačila uporabljali svoje matične banke v tujini. Po 9. februarju 2009, z uvedbo sistema SEPA EKP kot del projekta SIMP znotraj SEPA ter z vzpostavitvijo lastne plačilne infrastrukture slovenskega bančništva, so lahko slovenski ponudniki plačilnih storitev za čezmejna kreditna plačila začeli uporabljati slovensko plačilno infrastrukturo v okviru projekta SIMP, pod nadzorom Banke Slovenije, ki je dokončno lahko zagotovila dosegljivost udeležencev v sistemu SEPA EKP. V okviru načrtovanja nadaljnjih aktivnosti kreditnih plačil je migracija pokojnin v sistem SEPA IKP, saj gre za zneske majhnih vrednosti, katerih kreditna plačila trenutno izvajajo nekateri slovenski ponudniki plačilnih storitev in pristojni državni organi. Kot je razumljivo iz narave projekta SEPA, se bodo tudi ta plačila poenotila z ostalimi plačili majhnih vrednosti, še piše v Nacionalnem programu SEPA.

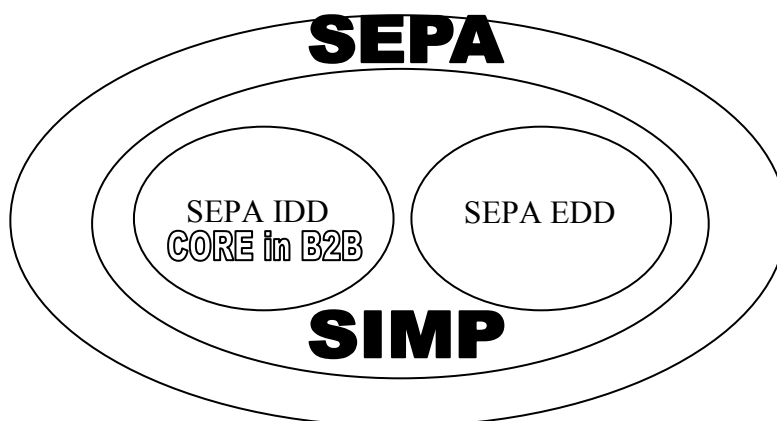

Slika 4: Plačilna infrastruktura malih plačil SIMP s sistemoma SEPA IKP in SEPA EKP

⁷ OCR – angl. Optical Character Recognition.

3.2.3 *Direktne obremenitve*

Podobno se dogaja z direktnimi obremenitvami. Družba Bankart, d. o. o., je najprej zagotovila dosegljivost za slovenske ponudnike plačilnih storitev preko sistema za čezmejne direktne obremenitve STEP2 EDD do sistema za vseevropske čezmejne direktne obremenitve, imenovan STEP2 MPEDD. Banka Slovenije je kot agentska banka in neposredna udeleženka tega sistema zagotovila udeležbo posrednih ponudnikov plačilnih storitev v tem sistemu, podobno kot za kreditna plačila. Za direktne obremenitve znotraj države sta bila vzpostavljena dva nova plačilna sistema, SEPA IDD CORE in SEPA IDD B2B (SEPA Slovenija 2012c). Tako se je začela migracija storitve direktnih obremenitev v slovenski plačilni sistem po pravilih SEPA. Za razliko od sposobnosti Banke Slovenije pri upravljanju s slovenskim bančnim sistemom v trenutnih aktualnih dogajanjih (poglavje 3.1.1) se v okviru implementacije projekta SEPA na slovenskih tleh končno prikazuje v pravi luči. Banka Slovenije nedvomno kot posrednik, organizator in glavni komunikator v slovenskem plačilnem sistemu svojo vlogo opravlja izredno dobro, saj SEPA napreduje, kot je bilo zamišljeno, in končno se slovensko bančništvo nahaja na pravem mestu, kar se tiče prihodnega razvoja. Menimo, da se mora slovensko bančništvo osredotočiti na SEPA in na teh temeljih začeti z »izgradnjo« novih bančnih trendov.

Slika 5: Plačilna infrastruktura SIMP s sistemoma SEPA IDD in SEPA EDD

3.2.4 *Elektronsko bančništvo*

Druga kategorija inovacij v bančništvu so t. i. elektronski trendi bančništva (elektronska plačila, mobilna plačila, elektronski denar). Ti elektronski trendi so področje za razvoj novih inovacij, ki bodo z uporabo sodobne IKT tehnologije in interneta ter mobilnih omrežij v prihodnosti dopolnjevale osnovne trende plačevanja oziroma poslovanja v bančništvu. Elektronsko bančništvo, kot del elektronskega poslovanja temelji na elektronski obdelavi in pošiljanju podatkov, ki presegajo meje določene organizacije (Bohinc 2012). Kot narekuje sodobno življenje pri nas in v svetu, postaja prihranek (na času, denarju, surovinah ipd.) vedno bolj pomembnejši trend v poslovanju. Prav tukaj pride prav uporaba IKT in svetovnega

spleta, saj tukaj v bančništvu vidijo priložnost za uvajanje novih bančnih trendov. Tudi v okviru projekta SEPA so vidne korenine prihodnjih bančnih trendov na tem področju, elektronska in mobilna plačila bodo postajala vedno bolj uporaben instrument plačevanja, saj bo takšen trend odgovarjal sodobnemu načinu življenja človeštva nasploh, ne glede na to, ali je to komu všeč ali ne. Če je trend v tem trenutku elektronsko poslovanje, je to le začetek nove revolucije v poslovnem svetu – virtualizacija. Bavec in Manzin v svoji razlagi o virtualnih organizacijah razlagata, da virtualno pomeni nematerialno, podprto s strani IKT tehnologije, torej je to nekaj, kar fizično ne obstaja, ne moremo ga videti, ustvarjeno je le s podatki (2011, 18). Virtualnost je smer, v katero gre bančništvo v svetu, malce počasneje pri nas, dejstvo pa je, da ne zaostajamo veliko. To je morda presenetljivo spodbudno, saj je slovensko bančništvo kos novim trendom in izzivom.

Elektronska plačila v sistemu SEPA se izvajajo virtualno (nikjer ne vidimo plačnika, prejemnika plačila ali banke in se tudi ne dotikamo denarja), plačnik z uporabo svoje elektronske banke sproži plačilo na spletni strani, kjer se nahaja in kjer kupuje določeno stvar, plačilo pa se izvede kot kreditno plačilo SEPA (poglavje 3.2.2) z računa plačnika na transakcijski račun prejemnika plačila (SEPA Slovenija 2012c).

3.2.5 Elektronski denar

Pri elektronskem plačilu se torej ne uporablja denarja v bankovcih ali kovancih, ampak elektronski denar, ki predstavlja nadomestilo zanje, ki ni pogosto uporabljen, zato še ne more postati enakovredna zamenjava za gotovino. Uporablja pa se lahko le kot plačilno sredstvo na spletu in v virtualnih organizacijah, ki za zdaj v slovenskem bančništvu ostajajo v ozadju, če upoštevamo dejstvo, da slovenske banke nimajo dovoljenj za izdajo elektronskega denarja (Rijavec razlaga, da po podatkih iz leta 2011 obstaja le en izdajatelj elektronskega denarja v Sloveniji), vzporedno z dejstvom, da nimajo vse slovenske banke tudi elektronske banke (Rijavec 2011, 14–17).

Zakon, ki ureja elektronski denar, je Zakon o plačilnih storitvah in sistemih (v nadaljevanju ZPlaSS), ki v 8. točki 4. člena spremenjenega in dopolnjenega zakona (ZPlaSS-B) določa, da je elektronski denar shranjena vrednost v obliki terjatve imetnika elektronskega denarja do izdajatelja elektronskega denarja, ki

- je v elektronski obliki, vključno z magnetno,
- jo izda izdajatelj elektronskega denarja na osnovi prejema denarnih sredstev za namen izvrševanja plačilnih transakcij in
- jo kot plačilno sredstvo sprejme oseba, ki ni izdajatelj elektronskega denarja.

Elektronski denar lahko v Sloveniji poleg Banke Slovenije in Uprave Republike Slovenije za javna plačila izdaja vsaka družba za izdajo elektronskega denarja (v nadaljevanju: izdajatelj elektronskega denarja), potem ko pridobi dovoljenje Banke Slovenije za izdajanje

elektronskega denarja.⁸ Izdajatelj elektronskega denarja po definiciji ZPlaSS-B se nahaja v vlogi posrednika med imetnikom elektronskega denarja in sprejemnikom elektronskega denarja. 3. člen ZPlaSS določa, kje so določbe tega zakona izključene in se ta zakon ne uporablja (plačilne transakcije, izvršene v gotovini brez posredovanja posrednika; posli menjave denarja; plačilne transakcije na osnovi papirnih dokumentov – potovalni čeki, pošne nakaznice ipd). Rijavec (2011, 15) podrobno umešča določbe 3. člena istega zakona v dve skupini. V prvi skupini so primeri, ki se nanašajo na shranjene denarne vrednosti na različnih instrumentih, ki se uporabljajo za nakup blaga in storitev za posebne namene pri izdajalcu teh instrumentov (predplačniške kartice trgovin, kartice za nakup goriva, članske kartice, kartice za javni prevoz, bone za prehrano ali storitve ipd). Te primere poznamo tudi iz vsakdanjega življenja, saj jih nenehno uporabljamo v trgovinah, na bencinskih črpalkah, a le v omejenem obsegu, saj veljajo le za določene izdelke ali storitve v omejenem obsegu in niso za splošno uporabo. Prav zato ne spadajo med instrumente elektronskega denarja. Rijavec v drugo skupino uvršča denarne vrednosti, shranjene na kakršnih koli telekomunikacijskih, digitalnih ali drugih informacijsko-tehnoloških napravah. Primeri takšne uporabe so mobilni telefoni ali tablični računalniki, preko katerih kot naročniki mobilnih storitev kupujemo digitalno blago ali storitev, ki jo nato plačamo našemu ponudniku omrežnih storitev in ne ponudniku digitalnega blaga ali storitve. V takšnem primeru bi bila storitev elektronskega denarja, če bi mi kot naročniki mobilnih storitev uporabili naložen denar na našem elektronskem računu pri drugih ponudnikih digitalnih storitev.

Nekoliko bolj zapleten je primer uporabe elektronskega denarja na debetnih karticah oziroma bančnih karticah, ki jih uporablja že skoraj vsak Slovenec. Ne šteje se za storitev elektronskega denarja, če pri dvigu gotovine na bankomatih, ki je storitev, ki jih zagotavljajo ponudniki plačilnih storitev, ki delujejo v imenu enega ali več izdajateljev kartic, uporabnik te storitve oziroma stranka nima sklenjene okvirne pogodbe s ponudnikom plačilnih storitev, v primeru da ponudnik ne ponuja drugih plačilnih storitev.⁹

Elektronski denar uporablja veliko ljudi po svetu, še posebej v državah, kjer se veliko nakupuje preko spleta. To so države, ki so tudi ekonomsko bolj razvite v primerjavi s Slovenijo (ZDA, Združeno Kraljestvo, Luksemburg). V teh državah najdemo večino izdajateljev elektronskega denarja v svetu.

Storitev izdajanja elektronskega denarja se zdi zelo inovativna in hitra ter cenena rešitev v vsakdanjem življenju. Predvsem zaradi tega, ker ne zahteva obsežne spremembe tehnologije v organizaciji, ki jo ponuja, predstavlja pa odlična možnost za preobrazbo organizacije v virtualno in širitev obsega ponudbe izdelkov ali storitev organizacije. Uporabnost je lahko ogromna v prihodnosti slovenskega bančništva, morda ne toliko zaradi svojevrstne

⁸ 137a. člen ZPlaSS (Uradni list RS, št. 32/2012).

⁹ 15. točka 3. Člena ZPlaSS (Uradni list RS, št. 9/2011-ZPlaSS-B).

uporabnosti elektronskega denarja, temveč bolj zaradi potencialov, ki jih ponuja za uvajanje trendov na področju mobilnega bančništva.

3.2.6 Mobilno bančništvo

Mobilna plačila v slovenskem bančništvu že ureja SEPA v okviru produktov in storitev SEPA. Mobilna plačila v okviru tega projekta so vsa plačila, ki so opravljena z uporabo mobilnega telefona kot naprave za sprožitev plačilne transakcije (SEPA Slovenija 2012e). V nadaljevanju se mobilna plačila po SEPA delijo na:

- mobilna brezstična plačila in
- plačila na daljavo.

Mobilna plačila oziroma mobilni telefoni (ter ostala mobilna tehnologija, med katero spadajo tudi tablični računalniki, ki se uporabljajo za elektronska in mobilna plačila) so v Sloveniji vedno bolj zastopan in uporabljen plačilni instrument. Morda ne toliko v poslovnem svetu ali za kreditna ali čezmejna plačila, uporabljajo pa se med mlajšimi generacijami (dijaki, študenti). Študentje na primer uporabljajo mobilna brezstična plačila za plačevanje študentskih obrokov v gostinskih lokalih, restavracijah, jedilnicah študentskih domov itd. SEPA Slovenija (2012e) definira mobilna brezstična plačila kot tehnološko rešitev plačevanja, pri kateri gre za hitro izmenjavo podatkov brez fizičnega stika med mobilno napravo plačnika in prodajnim mestom. Mobilna plačila na daljavo pa so definirana kot pošiljanje in sprejemanje plačila med plačnikom in sprejemnikom plačila s pomočjo mobilne naprave, ne glede na trenutno lokacijo udeležencev.¹⁰ V drugem primeru lahko zmede edino dejstvo, da ta mobilna plačila predstavljajo pravzaprav elektronska plačila, ki so izvedena s pomočjo mobilne naprave (poglavje 3.2.5).

¹⁰ Točka 3.2 E- in m-plačil (2012e).

4 IZZIVI RAZVOJA BANČNIH TRENDOV

Trendi v bančništvu, ki so se razvili do tega trenutka, kakor tudi trendi, ki jih sedaj razvijajo bančniki s pomočjo projektov Evropske unije ipd. (SEPA), in trendi, ki bodo nastali v prihodnosti, so ključnega pomena za obstoj in nadaljnji razvoj slovenskega bančništva. Čeprav je obstoj teh trendov in njihovo razvijanje pomembno, so nekateri predlogi, inovacije, ideje, ki lahko predstavljajo nekoliko večji izziv slovenskemu bančništvu kot druge zamisli. Na primer: v Sloveniji smo se v vladi, v medijih in celo pri državljanih ustavili pri ideji o slabi banki. Morda, ker ta ideja predstavlja večji izziv, kot smo mu lahko kos; morda, ker lahko takšna ideja predstavlja nevarnost, v katero lahko zaide bančništvo; morda, ker to sploh ni bila dobra osnova za nov slovenski bančni trend. Ne glede na to, kako gledamo na bančne trende, ostaja dejstvo, da so pomembni. Danes so le trendi, ki jih uvajamo, da nadgradimo slovensko bančništvo, jutri pa bodo lahko postali stalna praksa v bančništvu, zato je pomembno, kako se jih snuje in kako se jih razvija.

4.1 Vodenje bank

Vodenje banke je zelo pomembna sestavina uspeha ene banke, saj ima vpliv na celotno poslovanje od prodaje bančnih izdelkov do odnosov z uslužbenci in komitenti. Vodenje bank predstavlja izziv za banke, ker je pomembna osnova za inoviranje, toliko pomembna kot ostali bančni izdelki. Čeprav ni tradicionalen bančni izdelek, postaja vse bolj ključen dejavnik za obstoj banke v zelo konkurenčnem in nestabilnem finančnem okolju. V neizprosni boju za nove komitente in v naporu za ohranjanje obstoječih rešitev banke ni vedno v snovanju trendov bančnih izdelkov, ki jih ponujajo banke, ali v konkurenčnih cenah teh izdelkov, temveč v snovanju trendov, ki bodo ustvarili ugodno okolje za ljudi v bančništvu (Cekić 2011, 42). Torej je reč o dveh skupinah bančnih trendov na področju vodenja bank. Prvo skupino sestavljajo trendi, ki se nanašajo na odnose s komitenti in ostalim prebivalstvom, druga skupina so trendi odnosov z zaposlenimi in skrbi za razvoj kadrov.

Čeprav se usmerjamo k inoviranju bančnih trendov plačevanja, materialnih in finančnih tokov, varnosti in zavarovanja, kar je tudi zelo pomembno, je še vedno pomembneje, kako bomo prodali izdelke komitentom, zaradi katerih inoviramo in ustvarjamo trende. Zato so v sodobnem času vedno bolj pomembni trendi poslovanja s komitenti. Za sodobne poslovne banke je zelo pomembno, kako komunicirajo z obstoječimi komitenti in kako bodo k sebi privabili nove. Lan Zadravec in Domen Filipič sta dva raziskovalca na področju jugovzhodne Evrope za svetovalno družbo A. T. Kearney, ki je skupaj z Raziskovalnim centrom FIM¹¹ opravila analizo o izzivih bank na področju poslovanja s prebivalstvom (Zadravec in Filipič 2012, 76). Prišli so do spoznanja, da bodo morale banke v prihodnosti graditi na inovativnosti v uvajanju drugačnih, bolj socialnih trendov in produktov, s katerimi bodo podpirale razvoj

¹¹ FIM – slov. Raziskovalni center za finance in upravljanje z informacijami.

finančnih produktov, vse to bodo lahko uspešno opravile le s pravočasno izdelanim akcijskim načrtom. Ta analiza vsebuje veliko uporabnih predlogov o skupini bančnih trendov, ki se ukvarjajo s komitenti in prebivalci, ki še to niso, a so vseeno izpostavljeni velikemu obsegu informacij o bančništvu.

4.1.1 Trendi poslovanja s prebivalstvom in skrbi za komitente (po A. T. Kearneyju)

Trendi, ki jih bomo opisali v naslednjih petih točkah, se nanašajo na raziskavo svetovalne družbe A. T. Kearney v sodelovanju s FIM in sklepe, ki jih v svojem članku v strokovni reviji Bančni vestnik navajata Zadavec in Filipič (2012, 76–80).

Informiranje prebivalstva in stalna komunikacija s komitenti

Informiranje prebivalstva o novih akcijah in izdelkih bank predstavlja prav posebno storitev, ki jo banke nudijo svojim obstoječim in prihodnjim strankam ter je povsem brezplačna, bankam pa predstavlja priložnost za nenehno nadzorovanje spremenljivih in naraščajočih potreb prebivalstva. Tako banke dobijo povratno informacijo o svojem poslovanju s prebivalstvom in ažurirane analize praktično 24 ur na dan. Najbolj učinkovito orodje za uvedbo tega trenda so družbena omrežja in spletne ali mobilne aplikacije oziroma z drugimi besedami ves tisti prostor, kjer ljudje preživljajo večino svojega časa in informirajo ostale o novostih in lastnem počutju.

Trendi plačevanja

Zadavec in Filipič (2012, 76–77) tukaj omenjata in poudarjata uporabnost povratne informacije (angl. feedback) ter uporabo obsega teh informacij za lažje in hitreje prilagajanje posameznim potrebam kupcev. Vsekakor pa velja omeniti velik pomen plačilnega prometa v poslovnih bankah. Po prenosu dejavnosti plačilnega prometa z Agencije Republike Slovenije za plačilni promet (SDK) med drugim tudi na poslovne banke, kot razlagajo Anko et al. v 17. poglavju (2009, 2), se je namreč povečal tudi obseg storitev bank kakor tudi komunikacijski tok med banko in komitenti.

Svetovanje komitentom

Banke se zavedajo, da je zelo pomembno, kako komunicirajo s strankami. Ne glede na to, ali je stranka skupine Generacija Facebook ali pa je stranka skupine Zanikovalci digitalizacije, obe stranki želita enako: zaupanje, priročnost, opolnomočenje in čustva (Zadavec in Filipič 2012, 77). Komitenti želijo spremembe in nove trende v bankah, kjer hranijo svoj denar, in to pomeni tudi novejša, sodobnejša, hitrejša spletna, računalniška in mobilna aplikacija za dostop strank katere koli demografske skupine do svojih računov in sredstev, kajti niti starejše

generacije niso imune na tehnologije. To pa ne pomeni, da želimo ljudje svoj denar zaupati virtualnim bankam, banke ne smejo postati popolnoma virtualizirane, kar pomeni, da morajo biti nenehno v stiku z ljudmi, ki jim bodo svetovale in pomagale. Ustvarjati se začne nov pomen bančništva, ki ni finančen, temveč socialen.

Prodaja bančnih izdelkov in storitev

Banke vedno znova iščejo nove načine, kako ponuditi in prodati svoje izdelke in storitve komitentom. Inovacije elektronskih in mobilnih plačilnih instrumentov ogrožajo tradicionalen pomen bančnih poslovalnic (Zadravec in Filipič 2012, 77). Po drugi strani pa te inovacije odpirajo večje možnosti za komitente, saj imajo komitenti vedno večjo izbiro, kako bodo ostali v stiku z banko (tradicionalna bančna poslovalnica, spletna banka ali elektronska banka ali e-banka, mobilna banka ali m-banka). Peter Kosten v intervjuju z Jasmino Premrl za strokovno revijo Bančni vestnik pa izjavlja, da morajo banke uvajati dvosmerne trende komuniciranja med banko in stranko, pri katerih bodo banke svojim strankam ponujale enostavnejšo in boljše ponudbo, strankam pa bo dopuščena izbira o kanalu komuniciranja (2011, 79).

Prehitevanje nove konkurence

V zelo hladnokrvnem in ostrem boju za pridobivanje komitentov postaja vse težje slediti vsem tekmečem na bančnem trgu. Tradicionalne banke, kot smo jih včasih poznali, počasi izginjajo, pojavljajo se nove oblike nebančnih konkurentov, ki ponujajo iste izdelke in storitve, kot so jih včasih poslovne banke, hranilnice in kreditne zadruga (Zadravec in Filipič 2012, 77). Poslovne banke morajo v prihodnosti gledati mimo konkurence in nove tehnologije, pri tem morajo znati izkoristiti novo tehnologijo v svojo prid in svojim strankam ponuditi večji nabor izdelkov in storitev ob ohranjanju tradicionalnega vidika poslovne banke in tradicionalnem fizičnem stiku s komitenti, ki bo manjkal v prihodnosti.

4.1.2 Trendi odnosov z zaposlenimi in skrb za razvoj kadrov

Gre za trende tehnološkega napredka in razvoja kakor tudi trende IKT tehnologije in opreme, ki so trendi v smislu nadgradnje in razvoja tehnološke opreme in procesov, razvoja najrazličnejših spletnih in mobilnih aplikacij in nadgradnja kanalov dostopa do bank. Vsi ti trendi in podobni trendi so brez dvoma pomembni za tekoče poslovanje bank, vendar brez pravega odnosa do najpomembnejšega dejavnika poslovanja ne morejo, ne le banka, ampak vsako poslujoče podjetje, ostati na trgu in preživeti. Ključni dejavnik poslovanja in dejavnik, ki ga je najtežje zamenjati in nadomestiti, so ljudje oziroma zaposleni. Je že res, da je že nekaj časa najbolj uporabljen trend trend varčevanja, na vseh področjih pa so vseeno nekatera področja, kjer varčevanje ni najboljša odločitev. To so zaposleni v podjetju, še posebej mlad,

inovativen, hitro učeč se kader. Obstajajo različni načini, kako zadržati perspektivne ljudi v organizaciji, in trendi, na uvajanje katerih se velja osredotočiti, so prav trendi odnosov z zaposlenimi. V primeru, da banka mora varčevati, ker je to posledica odločitev njene tekoče politike poslovanja, mora banka poskrbeti za kar se da najbolj neposredno in najbolj odprto komunikacijo z zaposlenimi, da jih drugače motivira, da bodo ostali. Z odprto in neposredno komunikacijo, iskrenostjo, pohvalo in obrazložitvijo trenutnih razmer v banki zaposleni občutijo, da so cenjeni, da predstavljajo pomembno prvino poslovanja banke in da vodstvu in vrhnjemu managementu ni vseeno za njihovo počutje v banki (Sabadin 2011, 26). Skrb za razvoj kadrov sicer ni novost v poslovnem svetu, skrb za razvoj trendov v zvezi s skrbjo za razvoj kadrov pa nekako ostaja v ozadju organizacij in zdaj je pravi čas za uvedbo novega trenda v bančništvu – vrednotenje trendov, pri katerem bo nenehna in sprotna skrb za razvoj in počutje kadrov najvišja in največja vrednota ter najpomembnejši trend.

Trendi odnosov z zaposlenimi, ki se bodo razvijali v prihodnosti, bodo večinoma: primarna skrb za razvoj vseh kadrov, selekcija perspektivnih ključnih kadrov, učenje in »vzganjanje« ključnih kadrov, odprta in neposredna komunikacija med zaposlenimi, omogočanje udeležbe vseh zaposlenih pri vodenju organizacije in razvoj novih trendov.

Primarna skrb za razvoj vseh kadrov

Vsi zaposleni so pomembni za organizacijo, zato vlaganje v njihov osebnostni in poklicni razvoj nikoli ne more biti slaba odločitev za banko. Vlaganje v zaposlene in njihov razvoj, tudi v kriznih razmerah, je investicija, ki je najpomembnejša za storitvene dejavnosti, med katere spada bančništvo (Sabadin 2011, 27). Kakor koli obrnemo, so v bančništvu v ospredju ljudje, čeprav so lahko za njimi tehnologija z najvišjimi standardi in razvojna politika svetovnih meril. Ljudje so tisti, ki pomagajo uresničiti poslanstvo banke, zato je tudi njihov razvoj najpomembnejši v poslovanju banke.

Selekcija perspektivnih ključnih kadrov

Vodstvo lahko najbolje skrbi za razvoj zaposlenih, če bodo ti vedeli, da je njihovo delo cenjeno in prav tako ocenjevano od vodje. Tako se bodo zaposleni tudi sami potrudili za svoj razvoj, če bodo vedeli, da bo njihov napor na koncu nagrajen. Tekmovalnost je priporočljiva in zaželeno, še bolj pa pripravljenost ponuditi pomoč drugim sodelavcem. Tako bo vodstvo opravilo selekcijo oziroma izbiro ključnih kadrov, ki bodo v prihodnosti predstavljali osrednjo sposobnost banke.

Učenje in vzgajanje ključnih kadrov

To je trend, ki smo ga zasledili pri projektu Banke Koper za razvoj mladih perspektivnih kadrov, kjer je glavni cilj banke identifikacija z banko in razvoj ključnih kadrov (Sabadin 2011, 27). Ne le skrb za kratkoročni in srednjeročni razvoj zaposlenih, banka mora v svojo miselnost vgraditi sistem za dolgoročni razvoj kadrov in razvoj psihološke pogodbe z zaposlenimi. Če bodo zaposleni zadovoljni z delom in vodstvom ter dovolj motivirani (ne le denarno, ampak tudi s pohvalami, poštenostjo, odprtostjo in redno komunikacijo) za razvoj, se bodo dolgoročno prelevili v osrednjo sposobnost banke.

Odprta in neposredna komunikacija med zaposlenimi

Odprt tok komuniciranja med zaposlenimi ne pomeni nujno dogovarjanja in pogovarjanja med seboj med delovnim časom, ampak možnost medsebojne pomoči pri delu v obliki matrične strukture banke, kar pomeni, da se lahko zaposleni svobodno gibljejo med različnimi delovni mesti v banki in tako nadomeščajo druge zaposlene in pomagajo drugim vodjem (ne le svojim nadrejenim) pri vodenju. Drugi vidik tega trenda je ***možnost udeležbe zaposlenih pri ustvarjanju novih trendov***. To je morda celo najučinkovitejša metoda spodbujanja inovativnosti in kreativnosti, saj so zaposleni tisti, ki delajo v tem okolju, ki bodo uvedli najboljše trende opravljanja dejavnosti, saj sami vedo, kako bodo najučinkovitejši, in so velikokrat bolj uspešni in bolj kreativni pri ustvarjanju novosti kot vodje. Najboljši primer takšnega trenda so t. i. whiteboards,¹² na katerih lahko zaposleni zapisujejo nove ideje in predloge izboljšanja kakovosti poslovanja banke. Še več, če bodo zaposleni vedeli, da bodo njihovi predlogi upoštevani, bodo zmeraj motivirani inovirati in bodo tako najučinkoviteje in kar najbolj poceni (brez analiz uvajanja novih trendov, preverjanja učinkovitosti in delovanja trendov) banki ustvarjali dodano vrednost (procesu poslovanja s prihrankom na času, časovne meritve trajanja bančnih procesov, krajšanje delovnih nalog in zmanjševanje korakov v izvajanju procesov).

4.2 Bančne garancije

Področje, kjer imajo banke zelo pomembno vlogo, so bančne garancije. V praksi so bančne garancije, ki jih izdajajo banke, načeloma povezane z gradbeništvom in gradbenimi pogodbami. Ponovno se ponavlja dejstvo, da imajo slovenske poslovne banke pomembno vlogo na vseh področjih, ne le na finančnem, zato je tudi uspešnost določenega področja odvisna od vloge bank na tem področju. Zanimivo pa je, da gradbeništvo v Sloveniji ravno v tem trenutku preživlja zelo težke čase, saj je prihodnost gradbeništva v Sloveniji ob propadu številnih gradbenih podjetij, podražitve delovne sile in materialov ter opreme nejasna in v veliki meri ogrožena. Zakon, ki ureja bančne posle, je Zakon o obligacijskih razmerjih (v

¹² Whiteboards so bele table, podobne tistim, ki se uporabljajo v izobraževalnih ustanovah.

nadaljevanju: ZOR), ki v 1803. členu določa: »(1) Z bančno garancijo prevzema banka obveznost nasproti prejemniku garancije (upravičencu), da mu bo poravnala obveznost, ki je tretja oseba ob zapadlosti ne bi izpolnila, če bodo izpolnjeni v garanciji navedeni pogoji.« Vloga banke v unovčevanju bančne garancije je pomembna. Čeprav je bančna garancija samostojna obveznost banke, mora banka pravočasno in po pogodbi, sklenjeni z naročnikom garancije, unovčiti bančno garancijo, brez da bi jo omejevalo morebitno neizpolnjevanje pogojev iz osnovne pogodbe med dolžnikom (naročnikom bančne garancije v pogodbi z banko) in upnikom (ki je tudi upravičenec zneska iz bančne garancije). Hrovatin razlaga, da je preprečitev unovčenja bančne garancije mogoča le z začasno odredbo, ki jo predlaga naročnik garancije, in je edini primer, kjer lahko banka prepreči unovčevanje bančne garancije, če obstaja sum banke, da upravičenec bančne garancije zlorablja svoje pravice, ki bi jih pridobil ob unovčenju garancije (2011, 36–39).

4.2.1 Izvršnica

Izvršnica je drugi primer, kjer se banka vključuje v določeno pogodbeno razmerje in jamči za neizplačilo obveznosti iz osnovne pogodbe. Izvršnica je podrobneje opisana v Zakonu o preprečevanju zamud pri plačilih (ZPreZP-1), ki v 37. členu določa: »(1) Izvršnica je listina, ki vsebuje izjavo dolžnika, dano v skladu s tem zakonom, s katero se dolžnik zaveže plačati z izvršnico določen denarni znesek.« Izvršnica je orodje, ki je namenjeno preprečevanju zamud pri plačilih denarnih zneskov v sklepih o izvršbah. Čeprav je njen namen v zakonu jasno določen in je njena uporaba priročna, vendar se zdi, da zahteva prevelike dodatne stroške, ki gredo v breme dolžnika, ki mora znesek iz izvršnice in stroške izvršnice, ki je instrument zavarovanja, plačati gospodarskemu subjektu ali javnemu organu, ki je izvršnico izdal (50. člen tega zakona). Glede na to, da se o uporabi izvršnice dogovorita obe stranki, dvomimo, da bo njena uporabnost pritegnila dolžnika v tem pogodbenem razmerju, da bi se odločil za uporabo izvršnice.

5 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA O TRENDIH IN IZZIVIH RAZVOJA BANČNIŠTVA V SLOVENIJI

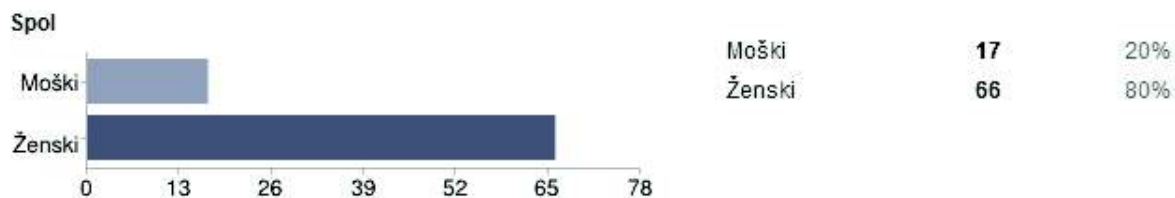
5.1 Rezultati raziskave

Anketo so preko elektronske pošte načeloma izpolnjevali bančni uslužbenci v večjih poslovnih bankah v večjih mestih po Sloveniji. Anketo je izpolnilo skupaj 83 anketirancev. Anketiranci pripadajo profilu bančnih uslužbencev in ljudi, ki so del strokovne ali »navadne« javnosti. Pri deljenju anketnega vprašalnika smo bili še posebej pozorni na to, na katerem delovnem mestu dela posamezen bančni uslužbenec. Tako smo dobili odgovore uslužbencev, ki delajo v višjem managementu bank, odgovore srednjega managementa bank ter odgovore uslužbencev, ki delajo v pisarnah v posameznih oddelkih ter na bančnih okencih. Takšno strategijo smo »ubrali« predvsem zaradi tega, ker tema zaključne projektne naloge zadeva vse ljudi v Sloveniji, ne le strokovne javnosti, ki je posredno ali neposredno povezana z dogajanjem v bančništvu. Odgovori ljudi različnih profilov so pomembni, ker razširijo spekter odgovorov ankete ter lahko prikažejo različna mnenja o morebitnih rešitvah trenutnega stanja v bančništvu v Sloveniji.

Omejitve, ki so nastale pri izpolnjevanju anketnega vprašalnika:

- posamezni anketiranci niso želeli odgovarjati na vprašalnik, končno število anketirancev je 83 (od predvidenih 100 anketirancev),
- posamezni anketiranci, ki so izpolnjevali vprašalnik, niso odgovarjali na vsa vprašanja, zato je ponekod v analizi določenih vprašanj zamik v številu odstotkov (ponekod so odstotki manjši od 100 %),
- časovno obdobje se je podaljšalo do 1. 5. 2013 in ne, kot je bilo vnaprej zastavljeno. Tako smo odgovore na vprašalnik dobili v obdobju od 1. 9. 2012 do 1. 5. 2013.

5.2 Analiza anketnega vprašalnika

Slika 6: Spol anketiranih

Od vseh 83 anketiranih jih je bilo največ ženskega spola (80 %).

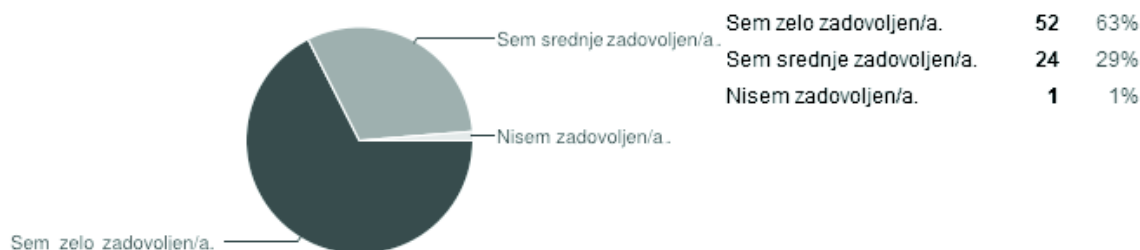
Starost

Slika 7: Starost anketiranih

Anketiranci pripadajo trem starostnim skupinam. Največ anketirancev, kar 88 %, je bilo v tretji starostni skupini (32 let ali več), drugi skupini pripada 11 % vseh anketirancev, prvi pa le 1 %.

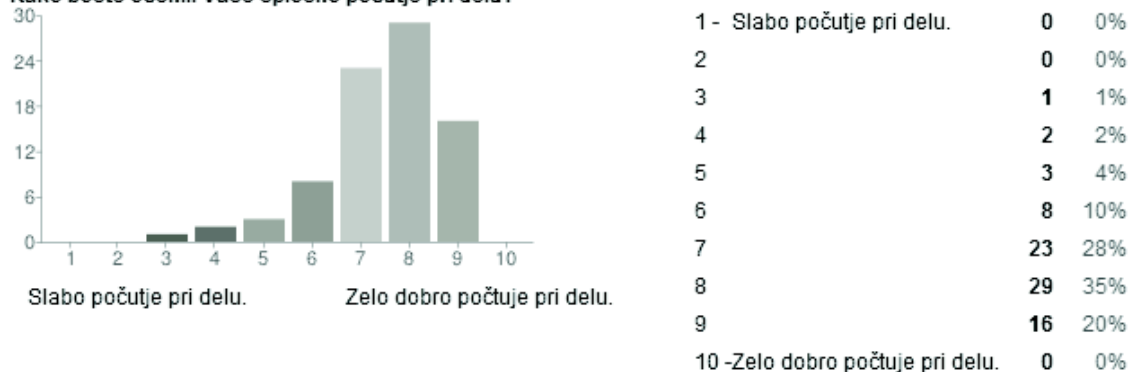
Kako ste zadovoljni z delom na banki, kjer delate?

Slika 8: Zadovoljstvo anketiranih z delom na banki

Z delom na banki je zelo zadovoljnih 63 % vseh anketirancev, srednje zadovoljnih jih je 29 %, 1 % anketiranih pa ni zadovoljen z delom na banki, kjer dela.

Kako boste ocenili Vaše splošno počutje pri delu?

Slika 9: Splošno počutje anketiranih pri delu

Anketiranci so ocenjevali svoje splošno počutje pri delu s pomočjo ocenjevalne lestvice z ocenami od 1 do 10, pri čemer ocena 1 pomeni slabo počutje pri delu, 10 pa zelo dobro

počutje pri delu. Ni bilo anketirancev, ki bi počutje pri delu ocenili z oceno 1. Anketiranci so splošno počutje pri delu v bančništvu ocenjevali največ z oceno 9 (20 %), najbolj pogosta ocena pa je 8 (35 %). Slabše je bilo ocenjeno počutje z ocenami 7 (28 %), 6 (10 %), 5 (4 %), 4 (2 %) ter 1 (1 %).

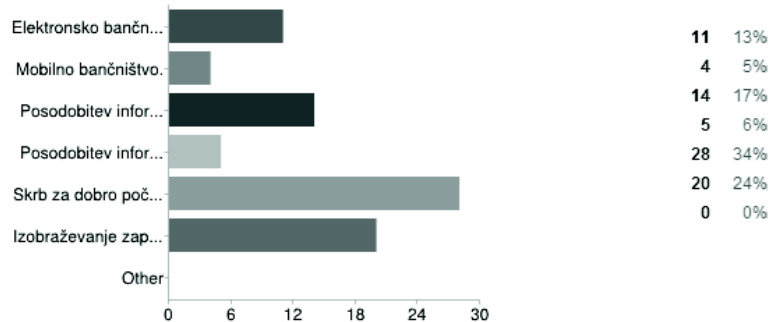
Ali banka, na kateri delate sledi trendom v svetovnem bančništvu?

Slika 10: Sledenje trendom v svetovnem bančništvu banke, na kateri so anketirani zaposleni

Pri vprašanju, ali banka, na kateri delajo, po njihovem mnenju sledi trendom svetovnega bančništva, so anketiranci odgovorili pritrdilno v večini, in sicer 79 % vprašanih. Da ne vedo, ali banka sledi svetovnim bančnim trendom, je menilo 21 % anketirancev. Ni bilo negativnih odgovorov, kar pomeni, da so predvsem zaposleni na bankah zadovoljni z bančništvom v Sloveniji in da banke sledijo svetovnim bančnim trendom. Imeti podporo in zaupanje ljudi v bančništvu je nedvomno velika prednost in je dober pokazatelj smeri, v katero gre slovensko bančništvo. Prepričanje ljudi, da bančništvo v Sloveniji ne »miruje« in sledi svetovnim trendom, je celo pomembnejše od dejstva, da bančništvo res sledi svetovnim trendom ali ne.

Kateri trend, od vseh navedenih, je po Vašem mnenju najbolj pomemben za bančništvo v Sloveniji?

Elektronsko bančništvo.

Mobilno bančništvo.

Posodobitev informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) z zvezi s poslovanjem banke.

Posodobitev informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) z zvezi z izboljšanjem varnosti bančnega sistema (varstvo podatkov uporabnikov).

Skrb za dobro počutje zaposlenih v bančništvu (Obvladovanje stresa).

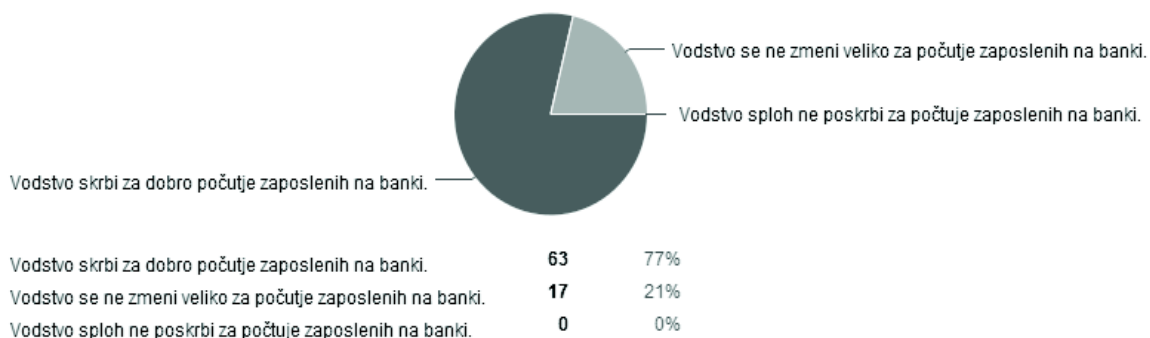
Izobraževanje zaposlenih v bančništvu.

Other

Slika 11: Najbolj pomemben trend za bančništvo v Sloveniji po mnenju anketiranih

Od vseh navedenih trendov vprašani menijo, da je najbolj pomemben trend »skrb za dobro počutje zaposlenih v bančništvu«, kar so potrdili s 34 %. Nato je za njih pomemben trend »izobraževanje ljudi v bančništvu« (24 %). Malo manj pomembna, a vsekakor ne zanemarljiva trenda, sta »posodobitev informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) v zvezi s poslovanjem banke« (17%) ter »elektronsko bančništvo« (13 %). Na koncu lestvice sta trenda »posodobitev informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) v zvezi z izboljšanjem varnosti bančnega sistema (varstvo podatkov uporabnikov)« s 6 % in »mobilno bančništvo« s 5 %.

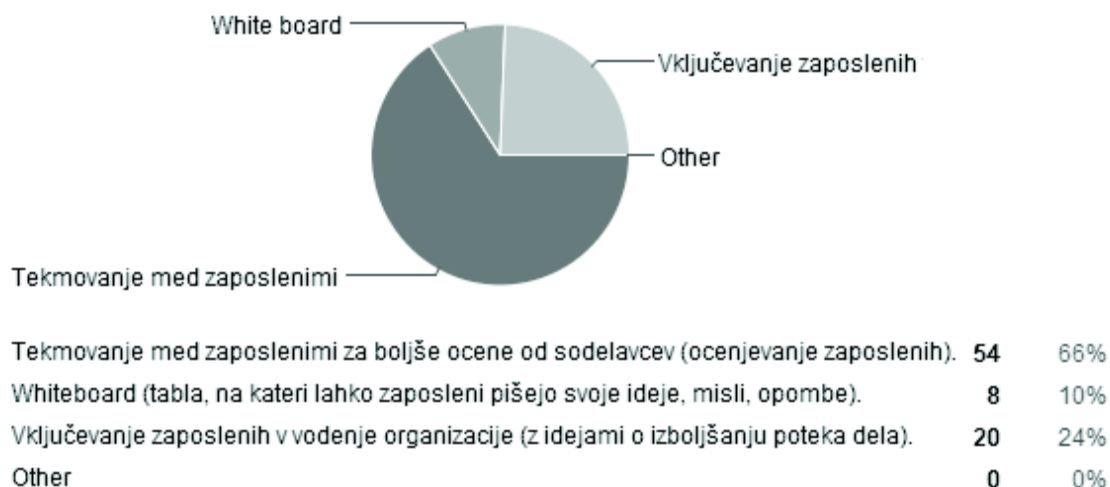
Ali je na banki, kjer delate, za Vaše počutje dobro poskrbljeno?

Slika 12: Skrb za počutje zaposlenih na banki, kjer so zaposleni

Predvidevajoči odgovora na prejšnje vprašanje, obenem pa smo tudi postavili hipotezo, da je skrb za počutje zaposlenih najpomembnejši trend v bančništvu, smo anketirance povprašali, ali je dobro poskrbljeno za njihovo počutje na banki. Da vodstvo skrbi za dobro počutje zaposlenih na banki, je odgovorilo 77 % vprašanih, da se vodstvo ne zmeni veliko za počutje zaposlenih na banki, jih je odgovorilo »le« 21 %. Ni bilo negativnih odgovorov, da vodstvo sploh ne poskrbi za počutje zaposlenih na banki.

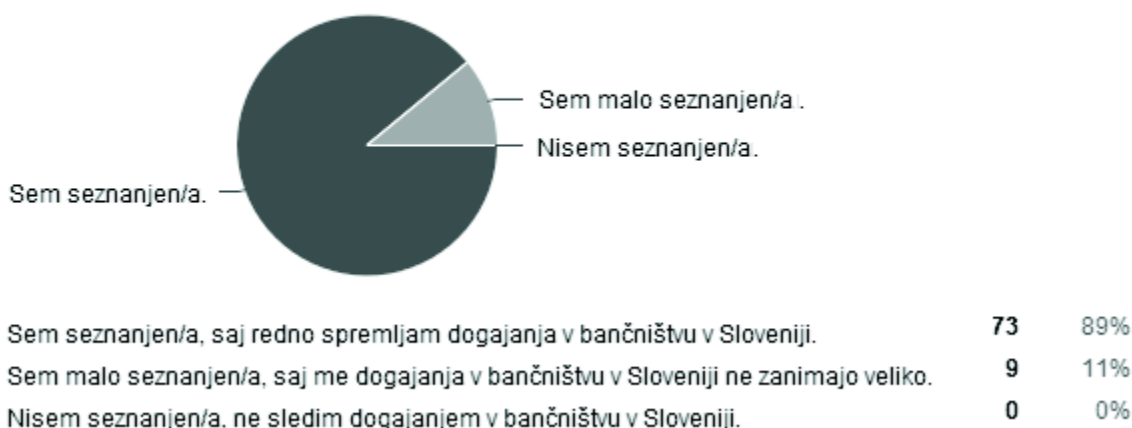
Kateri trendi, ki jih vodstvo uvaja na banki, predstavljajo skrb za Vaše počutje?

Slika 13: Trendi, ki jih vodstvo uvaja na banki za boljše počutje zaposlenih

Ker anketiranci menijo, da je skrb za njihovo počutje zelo pomembna, so pomembni tudi trendi, ki spremljajo to skrb in skrbijo za uresničevanje končnega smotra, to je zadovoljstvo zaposlenih v bančništvu. Tekmovanje med zaposlenimi za boljše ocene od sodelavcev (ocenjevanje zaposlenih) predstavlja skrb za počutje za kar 66 % anketirancev, vključevanje zaposlenih v vodenje organizacije (z idejami o izboljšanju poteka dela) za 24 %, whiteboard pa je trend, ki ni preveč aktualen v Sloveniji, saj ga pozna le 10 % anketirancev.

Ali ste seznanjeni z dogajanjem v bančnem sektorju v Sloveniji v tem trenutku?

Slika 14: Seznanjenost anketiranih z dogajanjem v bančnem sektorju v Sloveniji v tem trenutku

Dobra novica je, da je večina vprašanih (89 %) seznanjena z dogajanjem v bančništvu v Sloveniji in redno spremlja trende slovenskega bančništva, saj je vsaj splošna informiranost s

tega področja pomembna in potrebna za vsakega izmed nas. Dogajanje v bančništvu namreč vpliva na vse prebivalce države. Malo seznanjenih in takšnih, ki jih dogajanje v bančništvu ne zanima veliko, je 11 %, kar predstavlja veliko manjši odstotek v primerjavi s prvim odgovorom. Takšnih anketirancev, ki niso seznanjeni in ne sledijo dogajanjem v bančništvu v Sloveniji, ni.

Zaradi katerih trendov pride do nihanj in nepredvidljivih situacij v slovenskem bančništvu?

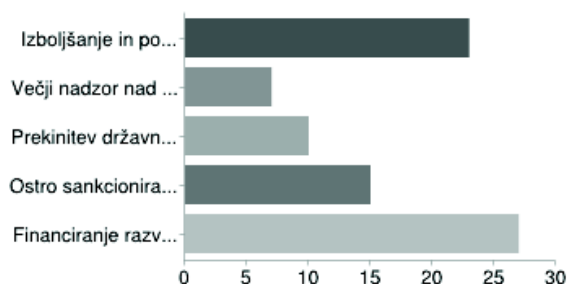

Slabo vodenje bank (izdajanje slabih kreditov brez zavarovanja itd).	21	26%
Slabo vodenje države (uvajanje ukrepov, ki lahko povzročijo znižanje kakovosti življenja ljudi v Sloveniji).	12	15%
Slovenske banke ne sledijo svetovnim bančnim trendom, temveč se osredotočajo na dogajanja v politiki v Sloveniji.	17	21%
Slovenske banke uvajajo trende, ki se nanašajo le na tehnologijo.	31	38%
Slovenske banke uvajajo trende, ki se nanašajo le na skrb za dobro počutje zaposlenih.	1	1%

Slika 15: Trendi, zaradi katerih pride do nihanj in nepredvidljivih situacij v slovenskem bančništvu

Trend, zaradi katerega pride do nepredvidljivih situacij v slovenskem bančništvu, je po mnenju večine anketirancev (38 %) «praksa» slovenskih bank v uvajanju trendov, ki se nanašajo le na tehnologijo, manj pa vpliva slabo vodenje bank (26 %). 21 % anketirancev meni, da slovenske banke ne sledijo svetovnim bančnim trendom, temveč se osredotočajo na dogajanja v politiki v Sloveniji in zato posledično pride do nihanj in nestabilnosti v slovenskem bančništvu. K nestabilnosti pa, menijo anketiranci, manj vplivata slabo vodenje države (15 %) in uvajanje trendov, ki se nanašajo le na skrb za dobro počutje zaposlenih (1 %).

Ali bi se strinjali z navedenimi predlogi možnih bančnih razvojnih trendov v prihodnosti v slovenskem bančništvu?

Izboljšanje in povečevanje pomembnosti vloge nadzora Banke Slovenije.	23	28%
Večji nadzor nad dajanjem kreditov velikim pravnim osebam v Sloveniji.	7	9%
Prekinitev državnega financiranja kakršne koli oblike sanacije bank v Sloveniji, ki so posledica slabega vodenja banke.	10	12%
Ostro sankcioniranje slabih poslovnih in vodstvenih odločitev višjega managementa bank.	15	18%
Financiranje razvoja novih bančnih trendov, ki utegnejo izboljšati stanje slovenskega bančništva.	27	33%

Slika 16: Strinjanje anketiranih z navedenimi predlogi možnih bančnih razvojnih trendov v prihodnosti v slovenskem bančništvu

Zelo pomembno vprašanje je vprašanje o predlogih za snovanje novih bančnih trendov ali smernic razvoja. Podali smo nekaj predlogov, ki so po našem mnenju dobra osnova za izhod iz trenutne krize v bančništvu in uvedbo novih bančnih trendov. Bolj kot ti predlogi je pomemben odziv anketirancev na ponujene odgovore. Anketiranci so se strinjali prav z vsemi predlogi. Največ odzivov je sprožil predlog o financiranju razvoja novih bančnih trendov, ki utegnejo izboljšati stanje slovenskega bančništva – podprlo ga je 33 % anketirancev. 28 % anketirancev meni, da bi se morala izboljšati in povečevati pomembnost vloge nadzora Banke Slovenije. Drugi del predlogov se nanaša bolj na trenutna dogajanja v slovenskem bančništvu, ki so nekoliko kritični do glavnih akterjev teh dogajanj. S predlogom za ostro sankcioniranje slabih poslovnih in vodstvenih odločitev višjega managementa bank se strinja 18 % vprašanih. Naslednji predlog je morda nekoliko kočljiv, kar se tiče izvedljivosti, lahko bi pa služil kot opozorilo za uvedbo večjega nadzora nad poslovanjem bank. Prekinitev državnega financiranja kakršne koli oblike sanacije bank v Sloveniji, ki so posledica slabega vodenja banke, bi sprejelo 12 % vprašanih. Večji nadzor nad dajanjem kreditov velikim pravnim osebam v Sloveniji bi uvedlo 9 % vprašanih.

Kako ste zadovoljni z dogajanjem v slovenskem bančništvu?

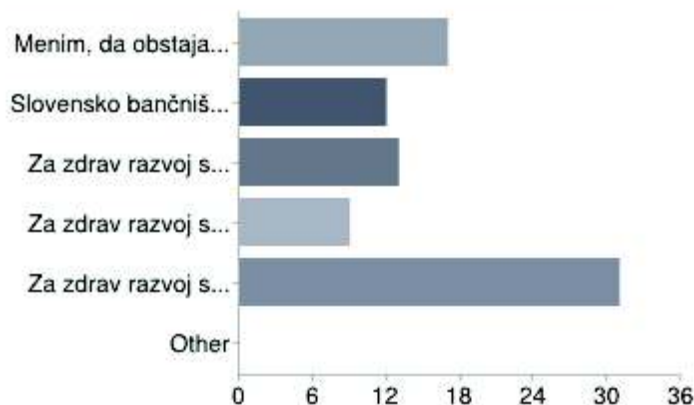

Sem zadovoljen/a, saj je slovensko bančništvo v dobrem stanju in ni treba kaj spreminjati.	6	7%
Sem zadovoljen/a, saj je slovensko bančništvo v dobrem stanju, a je vseeno treba kaj spreminiti.	44	54%
Nisem zadovoljen, saj je slovensko bančništvo v slabem stanju, banke bodo morale ukrepati.	25	30%
Nisem zadovoljen, saj je slovensko bančništvo v slabem stanju, država bo morala ukrepati.	5	6%
Vseeno mi je.	1	1%

Slika 17: Zadovoljstvo anketiranih z dogajanjem v slovenskem bančništvu

S slovenskim bančništvom oziroma z dogajanjem je več anketirancev zadovoljnih kot nezadovoljnih. Zadovoljni anketiranci, ki menijo, da ni treba nič spreminjati, predstavljajo 7 % celote, da je vseeno treba nekaj spreminiti, meni 54 % vseh anketirancev. Nezadovoljnih, ki menijo, da bodo morale ukrepati banke, je 30 %, takšnih, ki mislijo, da bo morala ukrepati država, je 6 %. Le 1 % anketirancev je odgovoril »Vseeno mi je«.

Kaj menite o prihodnjem razvoju bančništva v Sloveniji?

Menim, da obstaja veliko (z)možnosti za izboljšanje sedanjega stanja.	17	21%
Slovensko bančništvo je v kaotičnem stanju, razvoj bo zelo težak in počasen.	12	15%
Za zdrav razvoj slovenskega bančništva so/bodo pomembni trendi, ki se nanašajo na nadgradnjo tehnologije v bančništvu.	13	16%
Za zdrav razvoj slovenskega bančništva so/bodo pomembni trendi, ki se nanašajo na skrb za dobro počutje ljudi v bančništvu (tako zaposleni, kot tudi komitenti).	9	11%
Za zdrav razvoj slovenskega bančništva so/bodo pomembni trendi, ki se nanašajo na skrb za dobro počutje ljudi v bančništvu ob istočasni nadgradnji informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT).	31	38%
Other.	0	0%

Slika 18: Mnenje anketiranih o prihodnjem razvoju bančništva v Sloveniji

Sklep ankete predstavlja vprašanje o prihodnjem razvoju bančništva v Sloveniji. 38 % vseh anketirancev meni, da so za »zdrav« razvoj slovenskega bančništva pomembni trendi, ki se nanašajo na skrb za dobro počutje ljudi v bančništvu ob istočasni nadgradnji IKT tehnologije. Trendi, ki se nanašajo na skrb za dobro počutje ljudi v bančništvu (zaposleni, komitenti itd.), so pomembni za 11 % vprašanih, trendi nadgradnje tehnologije v bančništvu pa za 16 % vprašanih. Da obstaja veliko (z)možnosti za izboljšanje sedanjega stanja v bančništvu, jih meni 21 %, 15 % vprašanih pa meni, da je slovensko bančništvo v kaotičnem stanju in da bo razvoj težak in počasen.

V začetku zastavljeno hipotezo – H1: Trendi in izzivi bančništva v Sloveniji so pomembni ter prispevajo k boljši rasti celotnega slovenskega gospodarstva, torej lahko potrdimo, saj so anketiranci, vključno z nami, mnenja, da so trendi in izzivi v bančništvu zelo pomembni. Bolj kot v vsebini je njihov pomen v miselnosti slovenskega bančništva, da predstavljajo trendi in izzivi, ki so z njimi povezani, veliko konkurenčna prednost in dodano vrednost vsakemu poslovnemu sistemu. Še pomembnejši so trendi, kadar je reč o bančništvu, kjer so nujno potrebne inovacije tehnološke in informacijske infrastrukture, ki pomenijo spremembe in negotovost, in inovacije, ki pomenijo nadgradnjo in dopolnitev socialnih in človeških odnosov, ki za ljudi, ki so v stiku z bančništvom, pomenijo stabilnost in varnost ne glede na to, v katerih spreminjajočih se okoliščinah se nahajamo.

6 SKLEP

Pomen trendov v bančništvu ni le v predstavljanju in uvajanju novosti v bankah. Še pomembnejša je miselnost, ki se bo ukoreninila v kulturo slovenskega bančništva, da je treba inovirati, uvajati novosti, vpeljevati spremembe obstoječega bančnega sistema in ga nenehno izpopolnjevati. To naj bo kultura, katere najvišji smoter bodo iznajdbe novih bančnih trendov in skrb za vsa področja bančništva. Pri tem je celo pomembnejša kot informacijsko-komunikacijska tehnologija skrb za ljudi v bančništvu, od bančnega vodstva in osebja do končnega potrošnika bančnih storitev in izdelkov, saj je vsak posamezen komitent banke, ki si zasluži pošten in odprt odnos. Iz analize anketnega vprašalnika je razvidno, da bančništvo predstavlja pomemben del vsakdanjika vsakega Slovenca, saj Slovence skrbi prihodnost slovenskega bančništva in so zato seznanjeni z dogajanjem na tem področju. Področje jih zanima, poleg tega pa želijo slediti poti k izhodu iz krize, v kateri se nahaja. Vse nas zanima le, kako dolgo bo trajala preobrazba bančništva ter s katerimi ukrepi in kakšne posledice bo le-ta imela. Kakšni bodo pa dejanski učinki poudarjenega nadzora in intenziviranega reguliranja poslovanja bank pa natančneje ne morejo odgovoriti niti strokovnjaki (Košak 2011, 15).

Trendi in izzivi bančništva v Sloveniji so pomembni in lahko prispevajo k razvoju celotnega gospodarstva. To smo potrdili že s preučevanjem literature o bančništvu v Sloveniji, ki dokazuje hipotezo, postavljeno na začetku. Enako potrjuje tudi nekoliko starejša literatura od začetkov slovenskega bančništva leta 1848 kot tudi novejša literatura. Skozi zgodovino je v Sloveniji ostalo nespremenjeno dejstvo, da je bančništvo pomembno za slovensko gospodarstvo in za državo, saj vseskozi spremlja, podpira in krepi njen razvoj. Zato trendi, ki se oblikujejo v slovenskem bančništvu, ne predstavljajo le novosti, temveč odločitve, ki narekujejo prihodnji razvoj slovenskega bančništva in Slovenije. Prav zato, ker so vse te »odločitve« pomembne, je odločilno, da jih moramo nenehno sprejemati, pri tem pa nadzorovati in vsi skupaj določiti, kdo jih bo za nas sprejemal. Le ena napačna odločitev lahko namreč pomeni ponovno vrnitev v krizno stanje, ki je prisotno tudi v drugih državah EU.

Trendi, ki so predstavljeni v nalogi, so pomembni za Slovenijo, saj se nahajamo v skupnosti EU in bi bilo modro, da vse nadaljnje trende, ki jih bomo uvajali v bančništvu, prilagodimo temu sistemu, na katerem bomo gradili v prihodnosti. Izpopolnjevanje in prilagajanje projektom, kot je SEPA, je za slovensko bančništvo ključnega pomena, ki lahko na dolgi rok pomeni izhod iz krize. Ne smemo pa pozabiti na potrebe ljudi v bančnem sistemu, ki v prihodnosti ne bodo zahtevali več brezosebnih odnosov ali odnosov preko IKT tehnologije in računalnikov, mobilnih telefonov in podobno, ampak bodo potrebovali več medosebnih človeških odnosov, katerim bo tehnologija le pripomoček ali izboljšek. Njena pomembnost naj bo drugorazredna, da se ne bo izgubila pomembnost človeškega dejavnika v bančnem poslovanju kljub velikim tehnološkim revolucijam, ki se dogajajo vsakodnevno.

Ta zaključna naloga naj bo le opomnik za vsakega mladega Slovenca, da ima zgodovino, ki jo je treba spoštovati, in prihodnost, za katero se je treba potruditi, da bo svetlejša od današnje.

LITERATURA

- Anko, Simon Boštjan, Brane Bertonec, Boris Bjelica, Darko Bohnec, Peter Černuta, Sašo Črnugelj, Dušan Hočevar, Barbara Jemec, Matjaž Južina, Matej Koletnik, Mirjam Medičevc, Alenka Mejač Krassnig, Ema Mesojedec, Marjeta Stanovnik, Vilma Schmid, Aljoša Šega, Marko Šega in Andreja Sever. 2009. *Plačilni promet*. Ljubljana: Izobraževalni center Združenja bank Slovenije.
- Anko, Simon. 2012. Deset let SEPA: Kje je projekt v Sloveniji? *Bančni vestnik* 5:8–44.
- Anko, Simon in Tina Vehovar Smole. 2011. SEPA – tokrat zares? *Bančni vestnik* 10:18–23.
- Bavec, Cene in Massimo Manzin. 2011. *Management virtualnih organizacij*. Koper: Fakulteta za management.
- Bohinc, Petra. 2012. *Kaj je elektronsko poslovanje?* [Http://www.e-uspeh.com/kaj-je-elektronsko-poslovanje.html](http://www.e-uspeh.com/kaj-je-elektronsko-poslovanje.html) (5. 8. 2012).
- Cekić, Mateja. 2011. Vpliv vodenja na uspešnost prodaje v bančništvu. *Bančni vestnik* 1–2:42–78.
- Dimovski, Vlado in Aleksandra Gregorič. 2000. *Temelji bančništva*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
- Glogovšek, Jože. 2007. *Bančni menedžment*. Maribor: Založba Pivec.
- Hrovatin, Aleksandra. 2011. Bančne garancije – problemi pri unovčevanju. *Bančni vestnik* 10:36–39.
- Klingebiel, Daniela. 2000. *The Use of Asset Management Companies In The Resolution Of Banking Crises Cross-Country Experiences. Policy Research Paper No.2284*. B.k: The World Bank.
- Košak, Marko. 2011. Posledice bančne krize in prihodnost bančne dejavnosti. *Bančni vestnik* 6:9-15.
- Lavrač, Vladimir. 2007. *Slovenska pot do prevzema evra*. Ljubljana: Inštitut za ekonomska raziskovanja.
- Lazarevič, Žarko in Jože Prinčič. 2000. *Zgodovina slovenskega bančništva*. Ljubljana: ZBS – Združenje bank Slovenije.
- Poljšak, Jure in Klemen Razboršek. 2011. Slabe naložbe bank: uvedba slabe banke. *Bančni vestnik* 12:28–35.
- Premrl, Jasmina. 2011. Intervju z globalnim vodjem IBM-ovega instituta za poslovno vrednost Petrom Korstenom: Kreativnost je nujno potrebna za preživetje podjetij. *Bančni vestnik* 1–2:79–81.
- Ravoet, Guido. 2011. New trends in EU financial sector. *Bančni vestnik* 11:28-33.
- Rijavec, Anja. 2011. Z novo normativno opredelitvijo elektronskega denarja do pogostejše rabe. *Bančni vestnik* 4:14–17.
- Sabadin, Katja. 2011. Skrb za razvoj kadrov tudi v gospodarsko težkih časih. *Bančni vestnik* 7–8:26–30.
- Stojan, Jure. 2012. *Slaba banka rešitev za slovensko bančništvo?* [Http://web.vecer.com/portali/vecer/v1/default.asp?kaj=3&id=2012081405815704](http://web.vecer.com/portali/vecer/v1/default.asp?kaj=3&id=2012081405815704) (12. 10. 2012).

- Spletni portal 24ur.com. 2012a. *Zakon o slabi banki: državni svet izglasoval veto*. [Http://www.24ur.com/bodo-drzavni-svetniki-slabi-banki-rekli-ne.html](http://www.24ur.com/bodo-drzavni-svetniki-slabi-banki-rekli-ne.html) (12. 10. 2012).
- Spletni portal 24ur.com. 2012b. *NLB in NKBM: Bankirji »s krvjo« jamčijo, da nezavarovanih kreditov ni bilo*. [Http://www.24ur.com/novice/gospodarstvo/lahovnik-o-slabih-kreditih-poceli-so-tisto-kar-mi-ucimo-bruce-da-se-ne-sme.html](http://www.24ur.com/novice/gospodarstvo/lahovnik-o-slabih-kreditih-poceli-so-tisto-kar-mi-ucimo-bruce-da-se-ne-sme.html) (13. 10. 2012).
- Spletni portal 24ur.com. 2012c. *Tako »po domače« so v NLB in NKBM delili milijone. Kdo in kdaj bo odgovarjal?* [Http://www.24ur.com/novice/gospodarstvo/milijonski-nezavarovani-krediti-v-nlb-in-nkbn-kdo-so-tisti-ki-so-pomagali-potopiti-slovenske-banke.html](http://www.24ur.com/novice/gospodarstvo/milijonski-nezavarovani-krediti-v-nlb-in-nkbn-kdo-so-tisti-ki-so-pomagali-potopiti-slovenske-banke.html) (13. 10. 2012).
- Spletni portal 24ur.com. 2012d. *So krediti v NLB postali le na podlagi vere, da bodo vrnjeni?* [Http://www.24ur.com/novice/slovenija/bo-sploh-lahko-kdo-odgovarjal-za-slabe-kredite-nlb.html](http://www.24ur.com/novice/slovenija/bo-sploh-lahko-kdo-odgovarjal-za-slabe-kredite-nlb.html) (13. 10. 2012).
- Spletni portal 24ur.com. 2012e. *Gospodarska klima v Sloveniji vse slabša*. [Http://www.24ur.com/novice/gospodarstvo/gospodarska-klima-v-sloveniji-vse-slabsa.html](http://www.24ur.com/novice/gospodarstvo/gospodarska-klima-v-sloveniji-vse-slabsa.html) (14. 10. 2012).
- SEPA Slovenija. 2012a. *Kaj je SEPA?* [Http://www.sepa.si/SloPrenova/SplosnoSepa/Kaj%20je%20SEPA.htm](http://www.sepa.si/SloPrenova/SplosnoSepa/Kaj%20je%20SEPA.htm) (15. 10. 2012).
- SEPA Slovenija. 2012b. *Deležniki SEPA*. [Http://www.sepa.si/SloPrenova/SepaSlo/Delezniki.htm](http://www.sepa.si/SloPrenova/SepaSlo/Delezniki.htm) (17. 10. 2012).
- SEPA Slovenija. 2012c. *Nacionalni program SEPA v Sloveniji*. [Http://www.sepa.si/sloprenova/sepaslo/nacionalni%20program%20sepa%20v%20sloveniji_febr2010.pdf](http://www.sepa.si/sloprenova/sepaslo/nacionalni%20program%20sepa%20v%20sloveniji_febr2010.pdf) (18. 10. 2012).
- SEPA Slovenija. 2012d. *UPN – univerzalni plačilni nalog*. [Http://www.sepa.si/SloPrenova/Gradiva_Publikacije/Sepa_Zbs/zgibanka%20upn_Strani_okt2010.pdf](http://www.sepa.si/SloPrenova/Gradiva_Publikacije/Sepa_Zbs/zgibanka%20upn_Strani_okt2010.pdf) (21. 10. 2012).
- SEPA Slovenija. 2012e. *E- in m-plačila*. [Http://www.sepa.si/SloPrenova/SepaProdukti_Storitve/e_m%20Placila/SepaProdukti%20in%20storitve_e_mPlacila.htm](http://www.sepa.si/SloPrenova/SepaProdukti_Storitve/e_m%20Placila/SepaProdukti%20in%20storitve_e_mPlacila.htm) (14. 11. 2012).
- Štiblar, Franjo. 2010. *Bančništvo kot hrbtnica samostojne Slovenije*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Štiblar, Franjo. 2011. The future of banking. *Bančni vestnik* 11:8-19.
- Vejnović, Uroš. 2011. Perspektive slovenskega investicijskega bančništva. *Bančni vestnik* 5: 9-10.
- Zadravec, Domen in Lan Filipič. 2012. Predstavitev spletne raziskave o izzivih bank na področju poslovanja s prebivalstvom. *Bančni vestnik* 7–8:76–80.
- Zakon o Banki Slovenije (ZBS). *Uradni list RS*, št. 72/2006-UPB1.
- Zakon o obligacijskih razmerjih (ZOR). *Uradni list RS*, št. 29/1978 in nasl.
- Zakon o plačilnih storitvah in sistemih (ZPlaSS). *Uradni list RS*, št. 58/2009, 9/2011-ZPlaSS-B, 32/2012.
- Zakon o preprečevanju zamud pri plačilih (ZPreZP-1). *Uradni list RS*, št. 57/2012.

PRILOGE

Priloga 1 Anketni vprašalnik

ANKETNI VPRAŠALNIK

1. Spol?
 - Moški.
 - Ženski.

2. Starost?
 - 18-25.
 - 26-31.
 - 32 ali več.

3. Kako ste zadovoljni z delom na banki, kjer delate (izberite le en odgovor)?
 - Sem zelo zadovoljen/-a.
 - Sem srednje zadovoljen/-a.
 - Nisem zadovoljen/-a.

4. Kako ocenjujete Vaše splošno počutje pri delu (ocenite z oceno od 1 do 10, pri čemer je 1 najslabša ocena, 10 pa najboljša)?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Slabo počutje pri Zelo dobro počutje pri delu.

5. Ali banka, v kateri delate, sledi trendom v svetovnem bančništvu (izberite le en odgovor)?
 - Da.
 - Ne vem.
 - Ne.

6. Kateri trend, od vseh navedenih je po Vašem mnenju najbolj pomemben za bančništvo v Sloveniji (pod možnostjo Drugo lahko navedete trend, ki je za Vas pomemben, a ni naveden v vprašanju)?
 - Elektronsko bančništvo.
 - Mobilno bančništvo.
 - Posodobitev informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) z zvezi s poslovanjem banke.

Priloga 1

- Posodobitev informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) z zvezi z izboljšanjem varnosti bančnega sistema (varstvo podatkov uporabnikov).
 - Skrb za dobro počutje zaposlenih v bančništvu (obvladovanje stresa).
 - Izobraževanje zaposlenih v bančništvu.
 - Drugo:
7. Ali je na banki, kjer delate, dobro poskrbljeno za Vaše počutje (izberite le en odgovor)?
- Vodstvo skrbi za dobro počutje zaposlenih na banki.
 - Vodstvo se ne zmeni veliko za počutje zaposlenih na banki.
 - Vodstvo sploh ne poskrbi za počutje zaposlenih na banki.
8. Kateri trendi, ki jih vodstvo uvaja na banki, predstavljajo skrb za Vaše počutje (pod možnostjo Drugo lahko navedete trend, ki je za Vas pomemben, a ni naveden v vprašanju)?
- Tekmovanje med zaposlenimi za boljše ocene od sodelavcev (ocenjevanje zaposlenih).
 - Whiteboard (tabla, na kateri lahko zaposleni pišejo svoje ideje, misli, opombe).
 - Vključevanje zaposlenih v vodenje organizacije (z idejami o izboljšanju poteka dela).
 - Drugo:
9. Ali ste seznanjeni z dogajanjem v bančnem sektorju v Sloveniji v tem trenutku (izberite le en odgovor)?
- Sem seznanjen/-a, saj redno spremljam dogajanja v bančništvu v Sloveniji.
 - Sem malo seznanjen/-a, saj me dogajanja v bančništvu v Sloveniji ne zanimajo veliko.
 - Nisem seznanjen/-a, ne sledim dogajanjem v bančništvu v Sloveniji.
10. Zaradi katerih trendov pride do nihanj in nepredvidljivih situacij v slovenskem bančništvu (izberite le en odgovor)?
- Slabo vodenje bank (izdajanje slabih kreditov brez zavarovanja itd).
 - Slabo vodenje države (uvajanje ukrepov, ki lahko povzročijo znižanje kakovosti življenja ljudi v Sloveniji).
 - Slovenske banke ne sledijo svetovnim bančnim trendom, temveč se osredotočajo na dogajanja v politiki v Sloveniji.
 - Slovenske banke uvajajo trende, ki se nanašajo le na tehnologijo.
 - Slovenske banke uvajajo trende, ki se nanašajo le na skrb za dobro počutje zaposlenih.
11. Ali bi se strinjali z navedenimi predlogi možnih bančnih razvojnih trendov v prihodnosti v slovenskem bančništvu (izberete lahko tudi več trendov)?
- Izboljšanje in povečevanje pomembnosti vloge nadzora Banke Slovenije.

- Večji nadzor nad dajanjem kreditov velikim pravnim osebam v Sloveniji.
- Prekinitev državnega financiranja kakršne koli oblike sanacije bank v Sloveniji, ki so posledica slabega vodenja banke.
- Ostro sankcioniranje slabih poslovnih in vodstvenih odločitev višjega managementa bank.
- Financiranje razvoja novih bančnih trendov, ki utegnejo izboljšati stanje slovenskega bančništva.

12. Kako ste zadovoljni z dogajanjem v slovenskem bančništvu (izberite le en odgovor)?

Sem zadovoljen/a, saj je slovensko bančništvo v dobrem stanju, a je vseeno treba kaj spremeniti.

13. Kaj menite o prihodnjem razvoju bančništva v Sloveniji (izberete lahko tudi več možnosti, pod možnostjo Drugo lahko dodate svoj predlog)?

- Menim, da obstaja veliko možnosti za izboljšanje sedanjega stanja.
- Slovensko bančništvo je v kaotičnem stanju, razvoj bo zelo težak in počasen.
- Za zdrav razvoj slovenskega bančništva so/bodo pomembni trendi, ki se nanašajo na nadgradnjo tehnologije v bančništvu.
- Za zdrav razvoj slovenskega bančništva so/bodo pomembni trendi, ki se nanašajo na skrb za dobro počutje ljudi v bančništvu (tako zaposlenih kot tudi komitentov).
- Za zdrav razvoj slovenskega bančništva so/bodo pomembni trendi, ki se nanašajo na skrb za dobro počutje ljudi v bančništvu ob istočasni nadgradnji informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT).
- Drugo: